

№ 114 (19879) 2011-рэ илъэс МЭФЭКУ МЭКЪУОГЪУМ и 16

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгеим и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан Германием къыщеІазэх

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан къалэу Фрайбург (Германием) иклиникэ мэкъуогъум и 13-м ащагъ къызэреІазэхэрэр лъагъэкІотэным пае.

ТхьакІущынэ Аслъан гъогур дэгъоу зэпичыгъ, мы лъэхъаным ащ ипсауныгъэ изытет нахьышІу зэрэхъурэр врачхэм хагъэунэфыкІы.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ипресс-къулыкъу

Шэуджэн районыр пштэмэ, унэ 454-мэ псыр акІэхьагъ, аварийнэу ыкІи зэхэуагъэу агъэунэфыгъэр 8, ахэм нэбгырэ 29-рэ ащэпсэу. Ахэм ащыщэу унэгъуи 5-м ежь-ежьырэу псэуп Гэхэр зэрагъэгъотынхэм пае сертификатхэр аратынхэу къыкІэлъэ-Іугъэх, адрэхэм икІэрыкІэу унэхэр ашІыжьынхэу рахъухьагъ. ЗэкІэмкІи унэ 352-мэ гъэцэкІэ--сІльІшк дехфаахашефег ныаж гъэнхэ фаеу комиссием ылъытагъ. ПэшІорыгъэшъэу зэрагъэунэфыгъэмкІэ, псэу къиугъэм районым сомэ миллион 83-рэ фэдиз зэрарэу къыфихьыгъ. Джэджэ районым ит унэ 73-р икІэрыкІзу пшІыжьынхэ зэрэфаер, ахэм япчъагъэ джыри къыхэхъон зэрилъэкІыщтыр къыІуагъ район администрацием ипащэу Анатолий Черковым. Зэрарыр сомэ миллиони 140,5-рэ мэхъу. Кощхьэблэ районым ит унэхэу псыр зыкІэуагъэхэм (зэкІэмкІи 503-рэ) Сомэ миллион 28-рэ фэдиз пэІуагъэхьагъ

Псыкъиуным къыздихьыгъэ гумэкlыгъохэр дэгъэзыжьыгъэнхэмкlэ зэшlуахын алъэкlыгъэм, республикэ бюджетым къытlупщыгъэ ахъщэ lэпыlэгъур цlыфхэм зэраlэкlагъэхьагъэм, джырэ лъэхъаным анахьэу унаlэ зытебгъэтын фэе лъэныкъохэм, нэмыкl lофыгъохэм афэгъэхьыгъагъ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ипшъэрылъхэр зыгъэцэкlэрэ Къумпіыл Мурат къуаджэу Хьакурынэхьаблэ щызэхищэгъэ зэхэсыгъор. lофтхьабзэм хэлэжьагъэх министрэхэм я Кабинет хэтхэр, Кощхьэблэ, Шэуджэн, Джэджэрайон администрациехэм япащэхэр, къулыкъу ыкlи ведомствэ зэфэшъхьафхэм яліыкlохэр.

язытет иуплъэкІун мы мафэхэм аухыгъ. Зэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, унэ 23-р икІэрыкІэу пшІыжьынхэ, 480-мэ гъэцэкІэжьынхэр япшІылІэнхэ фае. Зэрарэу районым ышІыгъэр сомэ миллиони 110,7-м кІахьэ

ПсэупІэхэм ыкІи хатэхэм адакІоу, губгьо лэжьыгьэхэм псыр акІэхьагь, дамбэхэр ыкІи гьогухэр ыгьэфыкъуагьэх. А зэкІэри къыдэплъытэн зэрэфаер район администрациехэм япащэхэм хагъэунэфыкІыгъ. Джыдэдэм

цІыфхэм ящыкІэгъэ гъомылапхъэхэр, псыр, медикаментхэр икъу фэдизэу арагъэгъотых.

АР-м ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкІэ иминистрэу Наталья Широковам къызэриІуагъэмкІэ, республикэ бюджетым къафитІупщыгъэ зэтыгъо Іэпы-Іэгъур псыр зыкІэогъэ цІыфхэм, зэкІ пІоми хъунэу, мэкъуогъум и 14-м ехъулІэу аІэкІагъэхьэгъах (зэрарэу ашІыгъэм елъытыгъэу, сомэ мини 5-м къыщегъэжьагъэу сомэ мин 15-м нэсы). ЗэкІэмкІи унэгъо 2477-мэ (нэбгырэ 8,450-рэ

ащэпсэу) аратыгъэ ахъщэ Іэпы-Іэгъур сомэ миллион 28-м нэсыгъ. ГумэкІыгъо хэфэгъэ унагъохэм арыс сабыи 157-рэ лагерьхэм, зыгъэпсэфыпІэ чІыпІэхэм агъэкІуагъэх, ищыкІагъэ хъумэ, а пчъагъэм джыри хагъэхъон амал яІэщт. Джащ фэдэу цІыф къызэрыкІохэм, организациехэм, предприятиехэм къаугъоирэ ахъщэ ыкІи гуманитар ІэпыІэгъур гузэжъогъу чІыпІэ ифагъэхэм алъагъэІэсы.

Лэжьыгъэ гектар мини 2,2-у псыр зыкІэхьэгъагъэм щыщэу

гектар мин 1,8-р икІэрыкІзу зэрапхыжыыгьэр (тыгъэгъазэмрэ натрыфымрэ) къыІуагь АР-м мэкъу-мэщымкІз и Министерствэ ипащэу Юрий Петровым. Техникэр, чылапхъэхэр, чІыгъэшІухэр икъу фэдизэу аІэкІэлъых, мэкъумэщ хъызмэтшІэпІз 66-мэ Россельхозбанкым Іоф адешІз, ІэпыІэгъу афэхъу.

— Псыр зыкІэогъэ цІыфхэм федеральнэ ІэпыІэгъур къаІэкІэ-хьаным пае ищыкІэгъэ документхэр мэкъуогъум и 20-м ехъулІэу муниципальнэ образованиехэм къагъэхьазырыныр мы уахътэм анахь мэхьанэшхо зиІэ лъэныкъохэм

ащыщ, — къыІуагъ зэхэсыгъом зэфэхьысыжьхэр къыфишІызэ КъумпІыл Мурат — ЧІыпІэ къин ифэгъэ цІыфхэм нахьыбэрэ заІудгъакІэзэ, ахэм ягукъаохэр, щыкІагъэу яІэхэр зэхэтшІэнхэр ыкІи зэхэтфынхэр типшъэрылъ шъхьаІ. Федеральнэ гупчэм къытІупщыщт ахъщэм темыжэу, зиунэ чІэзынэгъэ цІыфхэм непэ ІэпыІэгъу тафэхъущт, АР-м и Правительствэ къытефэрэр зэкІэ шІокІ имыІзу ыгъэцэкІэщт.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр Іэшъынэ Асльан тырихыгь.

КъумпІыл Мурат инвесторхэм аІукІагъ

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ипшъэрылъхэр зыгъэцэкІэрэ КъумпІыл Мурат инвестицие проектхэм япхырыщын епхыгъэ зэІукІэ заулэ инвесторхэм адыриІагъ.

КъумпІыл Муратрэ Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу, псэолъэшІ холдингэу «Европа» зыфиІорэм ипащэу Ризван Исаевымрэ зызэ-ІокІэхэм къалэу Мыекъуапэ игупчэ ит хьакІэщ ныкъошІым зэхъокІыныгъэхэр зэрэфашІыхэрэм тегушилгэ

АПК-у «Адыгейский» зыфиІорэм икъохъо комплекс иятІонэрэ чэзыу игъэпсын заублэщтым епхыгъэ ІофыгъомкІэ Урысые Федерацием и Совет хэтэу, ООО-у «Холдинг» «Меркурий-Агро» зыфиІорэм ипащэу Дер Вячеслав ар дэгущыІагъ. Зигугъу къэтшІыгъэ холдингыр ЗАО-у «Киево-Жураки» зыфиІорэм изэхэщакІоу зэрэщытыр шъугу къэтэгъэкІыжьы.

=>/==>/==>/==>/==>/==

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ипресс-къулыкъу

Псым зэрар зэрихыгъэ унагъо пэпчъ ІэпыІэгъу рагъэгъотыщт гьо думэм идепутат Шэуджэн

Адыгэ Республикэм ыцІэкІэ Къэралыгъо Думэм идепутатэу Хьаджэбыекъо Руслъан Шэуджэн районымкІэ псым анахьэу зэрар зэрихыгъэ къуаджэу Къэбыхьаблэ ятІонэрэу щыІагъ. Хьаджэбыекъо Руслъан, Шэуджэн районым инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Д. Ю. Гъыщыр, Шэуджэн районым инароднэ депутатхэм я Совет идепутатэу М. К. Дзэукъожьыр, къоджэ псэупІэм ипащэу Къ. А. Къэрэбэтыр муниципальнэ образованиеу «Хьатыгъужъыкъое къоджэ псэупІэм» иадминистративнэ гупчэ псым тхьамыкІагъоу къызыдихьыгъэхэм ядэгъэзыжынк І Іофхэм язытет щытегущы Іагъэх. Псэуп Іэм ипащэу Къэрэбэт Къэплъанэ къызэриІуагъэмкІэ, Іофхэр зыпкъ еуцожьых, республикэм и Правительствэ псыр къызыкІзуагъэхэм ІэпыІэгъу арегъэгъоты, унэу къутагъэхэр зыпкъ рагъэуцожьыщтых, цІыфхэм мылъкукІэ аде-Іэх. Псым зэрар зэрихыгъэ унагъо, нэбгырэ пэпчъ мылъку ІэпыІэгъу рагъэгъотыщт.

Районым щыпсэурэ унагьо пэпчь къак Іухьэзэ псым зэрарэу арихыгьэр зыфэдизыр агъэунэфыгъ, Іэпы-Іэгъу зищык Іагъэхэм яспискэ зэхагъэуцуагъ. Республикэ бюджетым къыхэк Іэу ахъщэ Іэпы Іэгъу псым зэрар зэрихыгъэ унагъохэм а Іук Іэщт, зиунэхэм псы арыхьагъэхэм сомэмин 15, зихатэхэм ак Ізуагъэхэм сомэ

мини 10-м нэс аратыщт. Къэралыгьо Думэм идепутат Шэуджэн районым илІыкІохэм зэрариІуагъэмкІэ, Адыгеим ирайонхэм псыр къазыкІэо нэуж республикэм зэрэщыІагъэм икІзуххэм атетэу партием ипащэхэм ащ Москва защыфигъэзэгъагъ республикэм щыпсэухэрэм гуманитар ІэпыІэгъу къаратынэу.

Хьаджэбыекъо Руслъан ежь иунэе мылъку щыщэу сомэ мини 100 псэупІэм ипащэ ритыгъ къуаджэу Къэбыхьаблэ щыпсэурэ унагъохэу гъот макІэ зиІэхэм ыкІи анахьэу псым зэрар зэрихыгъэхэм афигощынэу.

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэГукГэ и Къэралыгъо Думэ идепутат иІэпыГэгъоу Л. БОГОМОЛОВ

√--√---×

АР-м и МВД иминистрэу Александр Речицкэр республикэм дин шъхьэІитюу щалэжьыхэрэм яліыкіохэм тыгъуасэ аlукlагъ. Хэгъэгу кloцl Іофхэмкіэ Министерствэр, Адыгеим ыкіи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я Диндэлэжьапіэ, Мыекъуапэ ыкІи Адыгеим яепархие тапэкіэ іоф зэрэзэдашіэщт зэзэгъыныгъэм зэдыкіэтхагъэх.

ЗэІукІэгъур министрэу Александр Речицкэм къызэ Гуихызэ, динлэжьхэм Іоф адишІэныр ипшъэрылъ шъхьаГэхэм зэу зэращыщыр къыхигъэщыгъ.

СиІофшІэн зезгъэжьэгъэ апэрэ мафэхэм муфтиеу Емыж Нурбыйрэ епископэу Тихонрэ саІукІагъ, — еІо ащ, — правэукъоныгъэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэм, мамыр щы ак Гэр республикэм щыгъэпытэгъэным татегущыІи, дгъэхьазырыгъэ зэзэгъыныгъэм джы непэ тыкІэтхэ. Ар пхырыщыгъэным сыпылъыщт, джащ фэдэу экстремизмэм ылъэныкъокІэ хъугъэшІагъэхэр къэмыгъэхъугъэнхэм тыфэбэнэщт. Анахьэу сынаІэ зытетыщтхэм ащыщ къулыкъушІэхэм ядуховнэ пІуныгъэ. Ащ пае егъэджэн лекциехэр дгъэнэфагъэх. ХэзгъэунэфыкІымэ сшІоигъор зы: тызэкъотмэ

ГущыІэр лъигъэкІотагъ Адыгеим ыкІи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм ямуфтиеу Емыж Нурбый. Зэзэгъыныгъэу зэхагъэуцуагъэм къызэрэдилъытэрэмкІэ, нахь игъэкІотыгъэу, куоу цІыфым игушъхьэбаиныгъэ зыкъегъэІэтыгъэным -естих ша дехтшеІшыдоІєфедеє унэфыкІыгъ. Джащ фэдэу экстремизмэр, лъэпкъ зэпэуцужьыр щыгъэзыегъэнхэм, ешъоным, наркоманием ныбжьык Іэхэр ащыухъумэгъэнхэм анаІэ зэрэтырагъэтыщтыр муфтиим къыІуагъ. АщкІэ «Іэнэ хъураехэр» телевидением ащызэхащэхэмэ ишІуагъэ къызэрэкІощтым щэч хэлъэпышъ, Іофыр пхырыщыгъэным егупшысэнхэу Емыж Нурбый къахилъхьагъ.

Чылысым къэралыгъом епхыгъэу Іоф ымышІэрэми, ащ зэрэщыпсэухэрэр къыдальытэзэ, республикэм илъ гумэк Іыгъохэр дэгъэзыжьыгъэнхэмкІэ хабзэм ІэпыІэгъу зэрэфэхъущтхэр епископэу Тихон ипсалъэ къыщи-Іуагъ. ЦІыфхэм азыфагу зыкІыныгъэ илъыным, мамырныгъэр Адыгеим щыгъэпытэгъэным тапэкІи ыуж итыщтых.

ІЭШЪЫНЭ Сусан. Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан тырихыгь.

<u>Университетым</u> <u>ишІуагъэ арегъэкІы</u>

Адыгэ Республикэм имуниципальнэ образованиехэм арыт псэупІэхэу псыр къызыкІэуагъэхэм ахъщэ ІэпыІэгъу апэу къафэзыугъоигъэхэм ащыщ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр. ГумэкІыгъо хэфэгъэ цІыфхэм зэкІэмкІи сомэ мини 106-рэ ащ афитІупщыгъ. Зигугъу къэтшІыгъэ апшъэрэ еджапІэм иректорэу Блэгьожъ Хьазрэт мы лъэныкъомкІэ ІофшІэнхэр зэрэзэхащэрэм ынаІэ тыригъэтыгъ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, псыкъиуным къызыдихьыгъэ гумэкІыгъохэр дэгъэзыжьыгъэнхэм пае ахъщэу къаугъоигъэм дакІоу, университетым икІэлэегъаджэхэмрэ истудентхэмрэ шІыхьафхэм, нэмыкІ Іофтхьабзэхэм ахэлэжьэнхэм фэхьазырых.

Къыхэгъэщыгъэн фае мыш фэдэ шІушІэ Іофтхьабзэхэм Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр ахэлэжьэныр шэнышІу зэрэфэхъугъэр, чІыпІэ къин ифэгъэ цІыфхэм амалэу щыІэмкІэ ІэпыІэгъу афэхъугъэным коллектив зэгурыІожьым сыдигъуи мэхьанэшхо зэрэритырэр.

(Тикорр.).

пэгъокІых

ЗыфатІорэр зищытхъу чыжьэу нэсыгъэу, медицинэ фэІо-фашІэу Адыгеим имызакьоу, Урысыем щызэльашІэ хьугъэ «Я XXI-рэ лІэшІэгъум иклиникэу» Шъэумэн Хьазрэт ыцІэ зыхьырэр ары.

Мэкъуогъум и 15-м илъэси 10 хъугъэ мы медицинэ учреждениеу хирург ІэпэІасэу Жэнэ Аскэр зипащэр къызызэ Уахыгъэр. Ар ныбжышхоп, ау щыІэныгъэм нафэ къызэришІыгъэмкІэ, игъэхъагъэхэмкІэ клиникэр медицинэ учреждение зэтегъэпсыхьэгъабэмэ янэкъокъун ылъэкІыщт.

Клиникэм имэфэкІкІэ ыкІи медицинэм иІофышІэ и Мафэу къэблагъэрэм апае тыгу къыддеГэу коллективым тыфэгушГо, цГыфым ибаиныгъэ шъхьаІэ — ащ ипсауныгъэ икъэухъумэнкІэ амалэу ІэкІэлъ хъугъэм, ягъэхъагъэхэм джыри ахагъахъозэ илъэсыбэрэ лэжьэнхэу тафэлъаІо.

зет иномерхэм ащыщ къыхиутыщт.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

КІэлэцІыкІухэм агу къинэжьын мэфэкІ

Урысыем и Мафэ тикъэралыгъо инепэрэ тарихъ хэт мэфэкІхэм анахь ныбжьыкІ. Ащ фэгъэхьыгъэ торжественнэ Іофтхьабзэхэр ныбжьыкІэхэм, кІэлэцІыкІухэм афызэхащэх. Мыгъэрэ мэфэкІыр кІэлэцІыкІу унэу «Очаг» зыфиІоу Каменномостскэм дэтым ыкІи Хьакурынэхьэблэ еджэп Іэ-интернатым ачІэсхэм бэрэ агу къэкІыжьыщт. Адыгеим и МВД икъулыкъушІэхэм Іофтхьэбзэ гъэшІэгъонэу ахэм афызэхащэгъагъэмкІэ ар афызэшІокІыгъ.

Хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ министрэу Александр Речицкэм игукъэкІыкІэ къулыкъушІэхэр зыхэхьэрэ лІыкІо куп кІэлэцІыкІу учреждениехэм ащы-Іагъ. Ёжь ышъхьэкІэ ащ пэщэныгъэ дызэрихьагъ. МэфэкІыр гъэшІэгъонэу рекІокІынымкІэ

министрэм игуадзэу Александр Ермиловым зэшІуихыгъэр макІэп. Спорт обществэу «Динамо» зыфиТорэм илІыкТохэми яІахьышІу ащ хашІыхьагъ.

ЛІыкІо купыр апэу Хьакурынэхьэблэ еджэп Гэ-интернатым еблэгъагъ. Урысыем икъэралыгъо тамыгъэхэр зытетхэр интернатым иадминистрацие Александр Речицкэм ритыгъэх. МВД-м иветеранхэм я Совет итхьаматэу ХъутІыжъ Азмэт къэзэрэугъоигъэхэм гущыІэ фабэхэмкІэ закъыфигъэзагъ. Нэужым кІэлэеджакІохэми, кІэлэегъаджэхэми къяжэщтыгъэ шІухьафтыныр альэгъун амал

Кинологхэм агъэсэрэ хьэхэм наркотикхэр ыкІи къэорэ пкъыгъохэр къызэрагъотышъурэр нафэ афэхъугъ. Іэгутеошхок Гэ зыпэгъокІыгъэхэр нэмыц ов-

чаркэ лъэпкъэу бзэджашІэр «къэзыубытыгъэр» ары. Эксперт гупчэм икъулыкъушІэ фокусник шъыпкъэу къызэрэчІэкІыгъэм кІэлэцІыкІухэр ыгъэчэфыгъэх, ахэм аІэхъомбэ лъэужхэр къыхигъэщынхэ ылъэкІыгъ. Концертэу къулыкъушІэхэм агъэхьазырыгъэр мэфэкІым икІэух хъугъэ. ШІухьафтын зэфэшъхьафхэу, ІэшІу-ІушІухэу кіэлэцІыкІухэм афащагъэхэри аратыжьыгъэх.

Джащ фэдэу кlэлэцlыкlу унэу «Очаг» зыфиlорэм чlэсхэми гушІуагьор, чэфыгьор къябэкІ́ эў зэмыжэгъэхэ мэфэкІ къулыкъушІэхэм афызэхащэгъагъ. ДжырэкІэ ащ щаІыгъ нэбгырэ 20-мэ ар бэрэ агу къэкІыжьыщт.

АР-м и МВЛ информациемкІэ ыкІи общественнэ зэпхыныгъэхэмкІэ иотделение.

ТАРИХЪЫМРЭ ТИЛІЫХЪУЖЪХЭМРЭ

Едэпсыкьое чІыгум щагьэтІыльыжьыгь

Тильэпкъ илІыхъужъ ихьэдэ къупшъхъэхэр теуцожь раи оным ит Асран Іуашъхьэ къычІахыжьыгъэх, псым нэпкъыр зэрэгуихырэм фэшІ. Тарихъ мэхьанэ зиІэ пкъыгъохэр арэущтэу мэкІодых.

Едэпсыкьое къоджэ Советым къыхиубытэщтыгъэ чІыгум хьадэр щагъэтІылъыты сатын багын баг фыгъохэр зехьэгъэнхэм хэлэжьагъэх Теуцожь районым иадминистрацие ипащэ иІэнатІэ зыгъэцэкІэрэ ХьакІмамыкъо Азэмэт, районым инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Блэгъожъ Налбый, Іофым ыгъэгумэк Іыгъэхэ Ехъул Іэ Пщымафэ, Нэныжъ Джанчэрые, Хъот Андзаур, Кушъу Ибрахьимэ, Нэмыт Іэкъо Юрэ, Ехъул Э Юрэ, Тэу Аслъан, Къэбэртэе Адам, нэмыкІхэри.

Хьадэр зэрагъэтІыльыжьыгъэ, а чІыпІэр турист гъогумэ ащыщ зэрэхъущтым яхьылІэгъэ тхыгъэхэр тигъэзет къыхиутыщтых. Илъэс къэс

нартхэм я Мафэ ащ зэрэщыхагъэунэфыкІыщтми тиеплъыкІэхэр къетІолІэщтых.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Журналистхэм апай

Мыекъуапэ (Адыгэ Республикэм) мэкъуогъум и 23-м къыщегъэжьагъэу и 25-м нэс 2011-рэ илъэсым СМИ-хэм я Дунэе форумэу «Зы Іофым зэрэщызэдэхъухэрэр» зыфиюрэр щыкющт.

Форумым изэхэщакІор: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралыгъохэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыря1э зэпхыныгъэхэмк1э ык1и къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет ары.

Іофтхьабзэм итемэхэр:

Джырэ СМИ-хэр: къэралыгъо, унэе СМИ-хэр. Ахэм сыда къарык Гощтыр?

СМИ-хэр терроризмэм ыкІи экстремизмэм зэрапэшІуе-

Хэдзынхэр ыкІи СМИ-хэр.

Редакциехэм язэдэлэжьэнрэ СМИ-хэм ярекламэхэмрэ.

Іофтхьабзэм хэлэжьэнхэу къырагъэблэгъагъэх:

Къыблэ Федеральнэ шъолъырым, Темыр Кавказ Федеральнэ шъолъырым, Абхъазым ыкІй Къыблэ Осетием япэрыт хаутырэ ыкІи электроннэ СМИ-хэм яредактор шъхьа Іэхэр ыкІи яжурналистхэр.

Субъект пэпчъ нэбгырэ щырыщ къарык Іышт.

Форумыр мэкъуогъум и 23 — 25-м Мыекъуапэ щыкІощт.

Апэрэ мафэм форумым хэлажьэхэрэр къызэГукГэщтых, ятІонэрэм — форумыр къызэІуахыщт, иІофшІэн ригъэжьэщт. Пленарнэ зэхэсыгъом ыуж секциехэм Іоф ашІэшт ыкІи форумыр зэфашІыжыыщт. Ящэнэрэ мафэм зэбгырыкІыжыыщтых.

ЛБЭГБО НЭФ

МэщбэшІэ Исхьакъ

Зэлъашіэрэ тхэкіошхоу Мэщбэшіэ Исхьакъ тхылъеджэхэм апэу агу къыщэфын зэрилъэк ыгъэр иусэхэр, поэмэхэр арых. Джы прозэкіи романипші пчъагъэ ытхыгъэми, зэрэусэк ошхоу къэнэжьы, игъорыгъоу анахь шэпхъэ инмэ алъы эсырэ поэзиемк этхылъеджэхэр ыгъэгушіонхэ елъэкіы.

Джырэблагъэ усэкошхор къызыхъугъэр илъэс 80 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэу ціыфыбэ къыфэгушіуагъ, Урысыем и Президентэу Д. Медведевыми шіуфэс телеграммэ къыфигъэхьыгъ. Джы шІэхэу игъэкІотыгъэу ащ июбилей тиреспубликэ щыхагъэунэфыкІынэу щыт. И. МэщбашІэм сыдрэ лъэхъанэ ытхыгъэ усэхэр пштагъэми, сыдигъокіи гум къынэсых.

Непэ къыхэтыутырэ усэхэр зитхыгъэхэм дэхэкlae тешіагъэми, гупшысэ кіуачізу ахэлъыр жъы хъурэп.

ХЪУРМЭ Хъусен.

СИГУГЪЭ УН

Сятэжь иунэу сильэныкьо гупсэм Сикъушъхьэ шыгухэр огум щыльагэх. Мы сыздэщыІэу дэкы сызигъусэм Пчэи чъыгыфхэр щылъэкъоф зандэх.

Чэщырэ бзыумэ яорэд макъэ Мыщ щымэзагьоу сипкІыхьхэр щэкІох. ШІу слъэгьоу сиІэр сишІульэгьу закьоу О закьор ары, ары къысеІо.

Мо пщэ нэгуфэу огур зыкІуахьэу Сашъхьагъы итыр лъагэшъы лъагэ, НитІум икІасэу, гуми игуахьэу Слъэгъурэр зэкІэ сэрыкІэ дахэ.

Загьорэ зэщыр къызэрэстеоу, Сыпхъуи, сишъауи мэзымкІэ сэщэх. Къэгъагъмэ тячъзу, тыІорыжьорэу, Тлъэгъурэр дгъэшІагьоу тэгушІо, тэщхы.

Бжыхьэ пкІэшъабэу чІым фетэкъохрэм СапхырэпльыкІышь, тадэжь сыкьапльэ, Сикъушъхьэ нэфэу гум къыспигъохрэм Сизэщ гуІалэ нахьри щэІалэ.

«Сятэжь иунэу слъэныкью гупсэм, ИлъэскІи чІыкІи непэ спэчыжьэм...» СІони, сиусэ фэсыублэщта, Сигугъэ тыгъи ащ фэзгъэблэщта?

Гум къызэриІоу, сиІуи хэмыкІэу Сиусэ ублэ джаущтэу хъужьына?

Makb

Хьауми сыфаешъ, сиІоф къимыкІзу Сигугъэ унэ къэслъэгъужсына?!

Хьауми мо пщэфэу огур зыкІуахьэу Нэпльэгьум кІэкІрэм гур сшІуекьудыя? Хьауми джау сыдми сигумэк Пахьэу ТадэжькІэ быбрэр пщэ фыжь къодыя?

ШЪУИГУХЭЛЪ КЪЫЖЪУ ДЭРЭХЪУ

Псыхьо цІыкІур мэІупчъапчьэ, Хым игугъэ фехьы, мачъэ.

СыпкІэльэпльэшь, уигухахьо Къыбдэхъунэу сыпфэхъуахъо.

Ос блэкІыгъэр зи щымыхъоу Чъыги сэшІэ къэтІэмыгъэу.

Уигъэтхапэ сыдэу лъага, Уфыжьыбзэу дэу удаха!

Гугъэ фабэу бгъэм итыгъэ ЧІылъэм пае непэ стыгъэ.

СэшІэ, сэшІэ пчэдыжь маф, Хэтрэ цІыфкІи о узаф.

Лэжьыгъацэу чІыгум хэльыр, Сыд джы, къаІо, уигухэльыр?

- СыкъэкІынышъ, мэщыІусы СышъуиІэным ишІу сеусы.

Пщэ фыжьитІур зэІушъашъэ, Дэхэ факІоу ом щэкІуашъэх.

- Зы хъужьынхэу сафэлъаІо. Опсэу ахэм сэ къысаІо.

Уз апахынкІэ щынэхэу, Тыркуем икІыжьыгъэ адыгэхэр, псэупІэхэм адамыгъахьэхэу, Трабзон пэмычыжьэу хыІу--еатаГеатар дехедитер моаш

хэу Іусыгъэх. ЧъыІагъэ, цІыфхэр узым, гъаблэм агъал Іэщтыгъэх. Дэгумыкъо Дэгужъые иш тесэу мэфэ заулэрэ хьанэ-гъунэмэ ащышэкІуагъ, ау зи къыгъотыгъэп. Псэушъхьэми гъаблэ къафакІуи илІыкІыгъэхэм фэдагъ. Дэгужьыер къызхэхьажьыгъэ унагьор нэтІупцІзу къыдэплъыягъ. ЫшІзщтыр ымышІзу шъузыми зигъэчэрэгъугъ. Гъаблэм ыгъэл Іэрэ сабыйхэр афэчъыежьыщтыгъэхэп. Хьантхъупс къагъэжъощт фэдэу щыуаным изэу псыр хьакум тырагъэуцуагъ, ащ ежэхэзэ, сабыйхэр хэчьыежьыгъэх. Шъхьэгъусэр ыгъэІасэу, къэкІорэ мафэм зыдигъэзэщтым егупшысэу Дэгужъыер щысызэ, щэтырыпчъэр зыгорэм къыгъэсысыгъ.

Хэт щыща? — упчІагъэх шъузымрэ лІымрэ.

- Гъунэгъур ары, — бзылъфыгъэ макъэ къэІугъ.

Щэтырэм къызэрехьэу кІым-сымыр ыгъэшІэгъуагъ.

Тхьэр къышъотагъ, шъуисабыйхэр хэчъыежьыгъэх, зыгорэ анэгъу ифэгъэн фае. Сэсиехэр згъэІэсэнхэ слъэкІырэп, гъыныр щагъэтыжьыгъэу тыгъужъ щырэу мэбыух. Сыгу фэщэчыжьырэп, Тхьэр шьосэгьэльэГу, ІэпыІэгъу шъукъысфэхъу.

Унэр кІым-сымэу гъунэгъури бысымхэри тІэкІурэ щытыгъэх.

Къащэх, — ыІуагъ лІым, быймэ зыгорэ къафэдгъотын, ори удгъэшхэн.

Лъэтемытэу бзылъфыгъэм ыІэмэ сабый зырыз атесэу, ыужыкІэ тфы итэу къэсыгъ. Дэгужъыер икІи, иш кІэлъырыхьи зэогъукІэ ытыкъын зэшІуигъэчьыгь. Лы зэІыхыгьэр кьыхьи, къамэр бзылъфыгъэмэ къафищэизэ къы Іуагъ:

- Къафэжъугъажъу, сэ хэмычъыегъэ сабыимэ джыри сыкъяджэщт. Дэгужъыем, щэтырэхэр къыкІухьэхэзэ, ариІощтыгъ: — Шъукъэтэдж, шъукІу тадэжь, шъущагъэшхэщт.

Лыр къажъуи, къэзэрэугъоигъэмэ

Іыф хьалэлхэр

ІукІотыгъэу къяплъэу щытыгъ. Ежьыри гъаблэм егъал Гэми, лым хихэу зы Гулъхьэ зыГуилъхьагъэп. Пчэдыжьым шым икъупшъхьэ-лъашъхьэхэр къекІолІагъэмэ ашхынэу зэбгырахыжьыгъ.

Дэгужъыем гъусэхэр ышІыхэти, щэтырэхэр къыкІухьэщтыгъэх. Егъэзыгъэ цІыфмэ Іулъхьэр адагощыщтыгь, агу къаІэтэу яушъыищтыгъэх, агъэгугъэщтыгъэх.

Хэгъэгуи, чІыгуи, мылъкуи ти-Іэжьэп, зэкІэ ттырахыгъ, ау шъугу шъумыгъэкІоды, цІыфыгъэр, гукІэгъур, адыгагъэр зыми ттырихын ыльэкІыгъэп. Ары тильэпкъ зэрэльэшыр. Тхьэми тыщыгъупшагъэп. ЗышъуІаж, зышъущыІ, псэупІи псэукІи шІэхэу дгъотыщтых, хэкужъыри бгынагъэ хъунэп, зэгорэм ащи фэдгъэзэжьын. ЧІэнагъэу тиІэм акъыл тигъэгъотын.

А лъэхъэнэ къиным быслъымэнмэ НэкІмазэр къафэкІуагъ. Шхын зимыІэхэмкІэ хэкІыжьыпІэ фэдагъ, ау цІыф APPIQUANAU UCPIHKJAN ASPIW SPIJAKJANQI тэщтыгъэх, ыгъалІэщтыгъэх. Дэгужъыем нахьыжьхэр ыугьоихи зэусэжьыгъэх. НэкІыр амыубытынэу рахъухьагъ, ау Тхьэм ищынагъо зышъхьарытмэ ашІошъ мыхъоу анэкІыщтыгъ. Дэгужъыем цІыфхэр ыугъоихи, Тхьэм афельэІугь, етІанэ зэкІэмэ альэгьоу нахьыжьхэр шхагъэх, къекІолІагъэхэри агъэшхагъэх.

Хэкужъым щыпсэухэ зэхьуми, къызэраІожьын амышІэу, Дэгужъыер хьалэлыгъ. Ау ишырэ иІашэрэ хьафэу цІыф ритыгъэп. КъаІотэжьы, зэгорэм хьадж ашІынэу Чабэм кІохэзэ, ежь псыфалІэм ыгъалІэ пэтээ, араб лІыжъэу зиакъыл щыуагъэу щыльыр зельэгъум, къыфэнэжьыгъэ псы тІэкІум ригъашъуи къыгъэхъужьыгъэу. Ащ гущыІэжъ къыщинэжьыгъэу aIo «хьарамым ыпкъынэ-лы-

ашхынэу зырагъажьэм, Дэгужъыер нэ ланлэ, хьалэлым ыл пытэ». Ежьыри опсэуфэ пытагъэ.

Нэй-псыягъэм къыхэкІэу, хэкужъыр зыбгынэжьырэ адыгэхэр, къухьэмэ лыеу арагъэтІысхьэщтыгъэх. ЕтІанэ хыр зэпачыфэ тыркумэ къухьэр къакІухьэзэ лІагъэхэр хым хадзэжьыщтыгъэх. меІлеє ажыаханшы еахиласШ ғдоІшеМ къызэшІуигъэтІысхьи, пэІо пырацэр натІэмкІэ къыгъэкІуати, ежьыри фэдэ къабзэу готІысхьажьи, зынэсыщтым нэсыфэхэкІэ дэгущыІэмэ орэд къыфи-Іозэ нэсыгъагъ. Шъалихьэ орэдэп къы-Іощтыгъэр, ыш гъыбзэ фызэхилъхьэщтыгъ. Ныкъылъфыгъэр хьадэу хэкужъым къырищыжьи, хымэ чІыналъэм щигъэтІылъыгъ. Гугъэузэу а гъыбзэр джы къызнэсыгъэм лъэпкъым зэрехьэ.

БзылъфыгъэхэмкІэ Іофыр нахь псынкІагъ. Ахэмэ анэгу ипхьон уфитыгъ. Сабыир агъашхэ фэдэу зыгорэ аІэкІэплъхьан плъэкІыщтыгъ. Зихьадэ хым хадзэжьырэм ыуж итэу хым зыхидзэжьэу бэ къыхэкІыщтыгъэр.

«Адыгэм ыгу уебзэймэ, щэнаутэу ильым уигъэлІэщт», — аІощтыгъ тыркумэ, — гъунэм нэзыгъэсыгъэхэр къыуагъашІэу.

ЧІыгури огури Тхьэм ыІэ илъых. Атесхыгъ чІыгур, згъэкІодыгъэ лъэп-къыр пІоу умыуцу. Бэ шІэн, макІэ шІэн рафыгъэхэр къызыщыхъугъэм къекІужьыщтых, бзэджашІэхэр Тхьэм ыгъэпщынэжьыщтых. Джаущтэу дунаир гъэпсыгъэ.

Сирием къикІыгъэ адыгэ кІалэр Москва къэкІуагъэу зыщеджэщт къалэр къыхырагъэхы зэхъум, Мыекъуапэ къахихыгъ. Ар ыгъэшІагьоу министрэр

Москва, Ленинград, Киев ахэмыхэу цІыф Іэлмэ якъалэ сыда зыкІыхэп-

ГЪУКІЭЛІ Нурбый

— Уянэу укъэзылъфыгъэм улъэхэса? къеупчІыжьыгъ кІалэр.

— Хьау, сылъэхэсэп, аў илъэс къэси сыльэкІо, слъэкІыштыгьэмэ, мафэ къэси сыльыкІоныгьи, — къытыжьыгъ джэуап министрэм.

 Адэ джары сэри сызыкъудыирэр. А чІыгум сэ сыкъылъфыгъ, цІыф Іэлэу зыфапіохэрэр сильэпкъэгъух, скъошых, — ыюгъагъ кіалэм.

Адыгэхэр Анапэ щыпсэухэ зэхъум, нэкІмэзэ хэІэжьыгьор къызысыкІэ, зэдаштагъэу, тыркумэ топыр къагъаощтыгъ. Зэгорэм тыгъэр джыри къомыхьагъэу урыс къухьэу пэгъуазэм къы-Іухьагъэм топыр къызегъаом, быслъымэнхэр имыгъоу хэІэжьыгъагъэх. ЯтІонэрэу тыркумэ ятоп къызагъаом, хэукъоныгъэ зэрашІыгъэм гу лъатагъ. Адыгэмэ бырсыр къаІэти, урыс къухьэр агъэстынэу екГугъэхэу, тырку Пашам ерагъэкІэ ыгъэІэсэжьыгъагъэх.

«Черкесия» зыцІэ къухьэр Пшъадэ дэжь 1818-рэ илъэсым хым зыщычІехьэм, къухьэм исхэр адыгэмэ къыхащыжьхи, натыхъуаемэ ячІыгумэ азэпыращхи, урысмэ аратыжьыгъагъэх. Пачьыхьэм къэбарыр зынэсыжьым, оркъэу ахэтыгъэ Индарыкъом мыжъо пъапІэхэмкІэ гъэкІэрэкІагъэу къамэ къыфаригъэхьыгъагъ. Хымэ къуаджэмэ къарыкІхэти къамэм епльынхэу цІыфхэр рыкто ... къакІощтыгъэх. ***

Ижъырэ зэманым нэбгырэ тІокІ, щэкІ зэрыфэрэ къуашъохэр яІэхэу, адыгэмэ янэпкъымэ къякІолІэрэ къухьэхэр тэмэ мюнг. ахъункІэщтыгъэх. * * *

«Щагум дэт цум ыбжъэ уеомэ, мэзым хэсым ыбжъэ мэсысы» elo адыгэ гущыІэжьым. Совет хабзэр урысые хэгъэгум заокІэ къыщыдахызэ, революцием хэкІодэгъэ адыгэ тхьамыкІэмэ афэгъэхьыгъэу Тыркуем щыпсэурэ Тымэ Сэинэ гъыбзэ ыусыгъагъ. ЧІыгур пэчыжьагъэми, хэз имыГэу чІыпГацГэми, хэкІодагъэми, укІакІоми ацІэхэр гъыбзэм къыщиІощтыгъэх.

ЛЪЭГЪО НЭ

чэдыжь осэпсыр тыжьын пшІо-**■ 1** шІы. ГушІоу гъэтхэпэ тыгъэм пэгъокІы. Ау Вера Павловнар дунэе дахэм дихьыхырэп. Гукъэошхоу иІэм ипщагьо хэтэу бзыльфыгъэр Пантелеевкэ къутыр цыкіум къыдэкіыгъзу гъогу сапэм лъап-цізу хэуцозэ Джаджэ екіу. Итеплъэкіэ илъэс 30 — 35-рэ нахьыбэ ептынэп. Ау зэрэсымэджэшхор къыхэщы. Ынэгуи ылъэкъо фыжьхэри пщыгъэх. Пытэу ыІыгь ыуж ит курэжьыер. Сабый цІыкІуитІу ащ ис, мэгьых. Ахэми анапІэхэр, аІэ цІыкІухэр пщыгъэх. Я 30-рэ илъэсхэр чьы амэр апихэу мак юх. Гъаблэм хэгъэ-

гур ригъэзыгъ. Вера Павловнам тыгъуасэ ишъхьэгъу-сэ ыгъэтІылъыгъ. Ыпсэ хэкІызэ къыдэплъыягъ: «Пшъашъэхэр, амал иІахэмэ, къэухъумэх», — ыІуи, ыгу къэуцугъ. Чыжьэу ыщэнэу амал иІэпти, хэтэ пакІэм псынэ ныкъошІэу щытым хьадэр рилъхьагъ.

Сыхьатищ фэдиз кІуагъэу ощх Іужъур къежьагъ. Мама, мерзнем! Куда везешь нас?

Мы хотим домой! Хотим кушать! — мэгъынагъэх сабыйхэр.

Джаджэ къызэсым мэшІокур ІукІыгъэ къодыятъ. Перроным зы нэогыри теты-жынгъэп. Вокзалыр чъыГэ. Унэ цІыкІоу ащ къыпытыр фабэ, ау ар тхьаматэм икабинет. Вера Павловнам курэжъыер ыгъзуцуи, пчъэм теуагъ: «ГукІэгъу хэльынба! — егупшысагъ. — ЦІыфба?!» Губжыгъаеу лІы хэкІотэгъэ шъхьэ-

упсыгъэр къиплъыгъ.

— Сыда узыфаер? — ынэхэр наш-хьох, чьы эх, хьыльэу жыы къещэ. «Сы-мадж!» — егупшысагъ Вера Павловнар. Медучилищыр къалэм къыщиухыгъ, ешТэ сымаджэм сурэтэу иІэр.

— Мыхэр, — ригьэльэгьугь пшьэ-шьэ цІыкІухэу ощхым ыгьэшъугьэхэу кІэзэзэу курэжъыем исхэр, малІэх. ЯсшІэштыр сшІэрэп.

ЛІы одыр къэІаби курэжъыем ыкъопс ыубытыгъ, кабинетым рищагъ

- ТІэкІых! Мары щаир. Шъоущыгъу сиІэп... Сэ моу сыкІожьыщт, мэшІокур къэсынкІэ сыхьатым ехъу уахътэ сиІ. Сымэджэшхоу унэм сянэ къйсынагъ..

Вера Павловнам сабыйхэр диваным ригъэгъолъхьагъэх. Ащыгъхэр къащихыхи ыфызыгъэх. Джэхашъом псыр тиз хъугъэ. ЗамыгыкІыгъэр бэшІэгъэн фае, пІэтехъор пчъэкъогъум къолъыгъ. «ТхьамкІэ шыкур», — егупшысагъ Вера Павловнар. Ащ лъыпытэу къэщтэжьыгъ, Тхьэм игугъу пшІыныр щынэгъошхоу щытыгъ. Совет_къэралыр тхьэнчъэ хэгъэгоу щытыгъ. Ежь бзылъфыгъэр комсомолым хэтыгъ. Ау мы сыхьатым ар Тхьэм фэрэ-

загъ. Ащ фэшъхьафырэ гугьап Загъл. Сабыйхэр псыжъуагъэ ешъохи зэчьыехэм Вера Павловнар игъогу техьажьыгъ: «Зыгорэм ыштэнхэба сабыйхэр, ц Іыфы-

гъэ зыгорэм къыхэфэнба».

Къутырым къызэсыжьым зэгъокІыгъэ. Урамхэр нэкІых. Гъаблэр, ошъопщэ Іужъур къутыр цІыкІум шъхьащытыгъэх. Орээ шынэр епшэээ зэхигъэнагъ. Сабый-хэр ыгу икlыхэрэп. Зыгорэм гукlэгъу афишынба? Хабзэр сыд, тхьамыкl, пыибэ иl. Сталиным фатхэрэр бэ, зэГукГэ́м къыща-Іуагъ. Колхозым нахьыбэр фаеп, бэщкІэ хагъэзыхьэх. Шы закъо зиГэхэр «кулак» аІошъ, Соловки ащэх. «Народым ипыих», аІошъ хьапс ашІых, аукІых. Сабыйхэр Ленэ, Маринэ... Ахэр ынэгу кІэтхэу хэ-

Къызэущым, Азэмэт, парторгыр, ыпашъхьэ исыгъ. Жьы къыфеощтыгъэ.

– Плъыр-стырым уиштагь, непэ зэ-ІукІэ тиІагъ. Райкомым илІыкІо кІэлэ-цІыкІухэм апае шхапІэ къызэІуахынэу къэбар къыхьыгъ, агъэшхэщтых... Тэ щы Эха Ленэрэ Маринэрэ?

Вера Павловнар къэщтагъ. «СшІагъэр гъэшІэгьонэп, тхьамыкІагъу, кІэлэцІыкІухэр гьогум къытесынэхи сыкъэкІожьыгъ.

Олъэгъу джы...»

Азэмэт Іофыр зытетыр къыгуры Іуагъ. Вера Павловнар гъызэ унэм къичъыгъ. Нэпс чъыІэм нэр къыгъаплъэрэп. Мэзэгьошху. Жъуагъомэ ашІэрэпщтын цІыфхэм яІоф зытетыр, хэбзакІэм, насыпым ягъогухэр зэрэхьыльэхэр, зэрэщынагьохэр. Пшъыгъэу, пагъэу Вера Павловнар Джаджэ къызэсым, перроным къэрэгъу-лыр пхъанкІэу тетыгъ. МэшІокур быузэ Москва ылъэныкъокІэ чъэщтыгъэ. Къэрэгъулым къыриІуагъ:

Комиссием щыщхэм сабыеу аГэкГэхьагъэхэр зы къэмынэу тыращыгъэх. Сензгуе, Мыекъуапэ е Ореховскэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм ащагъэхэкІэ. — Ащ нахь къышІэжьырэп. Бзылъфыгъэм ышъхьэ къэунази, къытефагъ. Чэф зиІэу блэкІырэ

нэбгыритІур къзуцугъ

— Е сымадж, е тІэкІу баІоу самогон ешъуагъ, — ыІуагъ лІы тхъоплъ ныбэшъум. ЫужкІэ ар тегъэпсыхьэгъэ хьазырэу станицэм щыпсэухэрэм ащыщэу къычІэкІыгъ — Сергей Филимонов. Колхозым икладовой тес.

— Хьау, ешъогъэ Іоф бзылъфыгъэм иІэп. Сымадж, малІэ пэт.
— Сыд тшІэхэн? — къэгумэкІыгъ Филимоновыр. — Чэщы. Врач тиІэп. — Ыгу къэкІыжьыгъ граждан заом ыпэ фельдшер курсыр къызэриухыгъэр.

- НекІо! Сэ бэшГагъэу бзылъфыгъэ сиунэ исыжьэп, хъужьымэ синасып...

Джаущтэу Вера Павловнар Филимоновым иунэу Джэджэ псыхъо цІыкІум инэпкъ дэдэ тетым ифагъ. Сергей Филимоновыр унэгъо ІофхэмкІэ чанэу къычІэкІыгъ. Бзылъфыгъэр зэхъужьым къыщагъ. ЗэлІ-зэшъуз хъугъэх. Вера Павловнари зэлг-зэшьуз хьугьэх. Бера павловлари чан. Чэмы, чэты. Зэкlэ иІ. Дунаир гьаблэм ехьы, ежь Филимоновхэр Джэнэтым исых. Ау цІыф хахьэхэрэп. ЛІыр колхозым макіошъ иІоф къеухы. Къэкіожьы, унэгъо

штыхыхын, нахы чыы . Нымрэ тымрэ яштыугъурэ лъфыгъэхэри къыхэкІых. Зэгорэм къэтынэу «Жди меня» зыфи орэм Ленэ заулэрэ тхагъэ. Джэуап щыТэп. Ильэсхэр блэкГыгъэх. Гъаблэри заори ащыгъупшэжылгых. Тхым ышІэн янэ тхымыкІэм рыкІуагыр, щы ізжылштын. Ау ет іани гугъэм къытГупщырэп. Телевизорми блимыгъэкІэу еплъы, мэгугъэ.

Зэгорэм хэгъэгу кІочІэшхощтыгъэ СССР-р щыІэжьыгъэп. Нэбгырэ зытІущ Вискули, Минскэ дэжь мэзым дэгъоу щешъохи зыфэдэ къэмыхъугъэ къэралышхор зэбгырафыгъ. Джы къатхы, агу изи, къащышІыгъэр нэбгырэ минишъэ пчъагъэмэ афэмыціэчэу лІагъэхэу. Ленэ еджапІэм къы Іук Іыжьыгъэу джы щыс: хатэ, унагъо — ышІэн егъоты. Маринэ Джаджэ къэкІожьыгъэу щэпсэу, ари пенсием щыІ. Уезэгъыщт ящыІэкІэ-псэукІэ, агу икІырэп зэшыпхъухэм янэ.

... Зэгорэм телефоныр къутырым дэт

унэм дэхэкlаерэ къыщытеуагъ.
— Москва? Москва оІуи? ГъэшІэгъоны пІорэр. — Ленэ ащ лъмпытэу Гончар-кэм ежьагъ. Ышыпхъу фытеуагъ. Мари— Хэта? Не знаю. Не знаю. У меня нет детей, нет дочерей, кто ты? Кто ты? Эта ошибка, ошибка, вы заблудились.

Филимоновыр чыжьэу унэшхом итэу хъурэ-шІэрэм къыкІэдэІукІы, мэгумэкІы. Хэта мы ежь иунэе гупсэф къызэІэзы-

шІэрэр? Вера Павловнар мэкІэзэзы. ЗэкІэ къыгурыІуагъ. Зажэщтыгъэу, зыфэлІагъэу, гуузэу иІагъэр джы ыпашъхъэ итыгъ, ау фэежьэп, ліым щэщынэ. Зэригъэпэшыгъэ гупсэфыгъор зэщэкъо... БэшІагъэ, бэ-

шІагьэ ар зыхъугьэр...
— Къихь, къихь. Ау егупшыс, ухэукъо. Хьау, хьау, оры. Оры сянэр. Это твои руки, мама. Разве я, дочь твоя, могу путать их с другими руками, сотни тысячи раз мягкими, чем твои натруженные родные руки. Это ты не ожидала. Ты считала, что ты нас потеряла навсегда в тот день. Но нас спасли. Спасла власть, спасли хорошие люди. У нас семьи, у тебя внуки, внучки, ты их скоро увидишь.

Вера Павловнам зыкъишІэжьыгъ. Щтэм, гууз-гумэкІым ачІыпІэ Филимонов лІыжь ябгэр къиуцуагь. Ащ ыльэмакьэ къэІугь псэхэхым фэдэу.
— НекІо, садым, — еІо Вера Павлов-

нам. — Пошли, пошли. Там никто нам не помешает.

Щагум хьэшхохэр дэльыгъэх. Овчаркэ шІуцІэшхохэр зырызэу къяпэмхи, къябзэйхи хэбзэшхо ахэлъэу, къогъум къохьажьыгъэх.

Джы къаlо, — elo Верэ, — къаlо.

весенний день, когда ты, чтобы спасти от голода повезла нас в Гиагинскую на вокзал. Как начальник вокзала приютил нас. Потом мы уснули, и ты ушла, наверное, за продуктами.

Ленэ гъызэ янэ ыІэмэ ябэущтыгъэ. Ынэхэм, ышъхьац фыжь, ынэгу зэлъагъэ

Іэ ащефэ.

- А дэхэ дэд, — ыІуагъ бзылъфыгъэм, — красавица, да, да. Все было так. Я эти годы не жила, лишь существовала. Думала о вас. Потом встретила Сергея Фи-лимонова, который спас меня от смерти, и осталась с ним жить. Годы были тяжелые. Голод косил подряд и своих, и чужих. Думала, что вы погибли или кто-то забрал вас. Не дай бог потерять своих детей, покоя не знала, но я боялась его, что он выгонит меня. А у меня — ни кола, ни двора..

Чэщыр хэкІотагъ. Чыжьэу унэшхо льэныкъомкІэ хьакъу-шыкъу макъэр

— Лыжыр шхэщт, сэкlo. Епlонэу амал иlэп, сырифыщт. Сиукlыщт. Мэхьаджэ...

Янэ үнэ цык ум ик и бэк аерэ къэтыгъ. Чъыежьыгъэ. Ари хьапсым чГадзи илъэс пчъагъэрэ чІэсыгъ. КІожь, кІожь, мы къэпхьыгъэхэри сищыкІагъэп сэ. КІожь, лІыжъыр бзаджэ, хьэрам. Мыр уишъхьэгъус арыба? Дэгъу, Аскэр Хьабэхьу. Адыгэ нэгосэ дэгъухэр тигагъэх, тальыкІощтыгъ, къытльыкІощтыгъэх, ахэр дахэу къызэрэтпэгъокІыщтыгъэхэр, тырягупсэм фэдагъ. Потом революция, новая власть, голод — все смешалось.

Ленэрэ Аскэррэ нэф ошъыфэ ежагъэхэп. Янэрэ ыпхъурэ джащ щызэгокІы-

Сэ совхозэу «Зарям» дэт еджапІэм щыІэ зэІукІэм сыкІощтыгъ. Бжыхьэ ощхыр машинэр риутыштым фэдэу пхъашэу къео. Шыблэр мэгъуагьо. Пчыкіэр мэджэгу. Бзылъфыгъэу Джаджэ машинэуцу-піэм ощхышхом хэтэу Іутым сыблэкіын слъэкіыгьэп.

 Къэгъэуцу! — сІуагъэ шоферым ытамэ сытеуІуи. — Псапэ хъун, бзылъфы- сІуагъэ шоферым гъэр ощхый хэт.

КъитІысхьагъэр мэкІэзэзы, псыр къы-

пэчъы.
— Сэ сшыпхъу мыщ дэс. Аскэр сыфытео шъхьае, къы Іэтырэп телефоныр. КІалэхэр исхэп. Ліыжъ-ныожъ тыхъу фежьагъ. Тизакъу.

Аскэрыр сэ сшІэу къычІэкІыгъ, агроном цІэрыІоу хэкум исмэ ащыщ, джы

фермер, къегъажъо.

Ядэжь бзылъфыгъэр зыІосэщэм къысшІокІыгъэхэп, унэм сыращагъ. Джащ мы къэбарыр щызэхэсхыгъ. Зи хэзгъэхъуагъэп, зи хэзгъэкІыгъэп. Ащ ыуж бэкІае тешІэжьыгъ. Ау Ленэ, бзылъфыгъэ фыжь дэхэшхор, ишъхьэгъусэу Хьабэхъу Аскэр, лІы нэгушІоу , нэпцэ Іужъур, непэ фэдэу сапашъхьэ итых: сыгу къэкІы Вера Павловнар, гъэшІэгъонэу, гурыІогъуаеу илъфыгъэхэм адэзекІуагъэр.

ЦУУКІ Налбый Нэпсгьу Рассказ

Іофхэм ауж ит. Бзылъфыгъэм ыгу хигъэкіырэп, ау шіагьоуи ынэгу кінгьапльэ-рэп. «Сэ, сыкьэзэкь, — elo. — Къэзэкъыр бысым. Бзыльфыгьэр унэlут». Вера Павловнар бэрэ къыхэкіыщты-

гъэ гупшысэм ыштэу, нэшхъэеу. Зэгорэм гъэтхэпэ пчыхьэ кlахэ хъугъэ, Джэджэ псыхьо цІыкІум Іут пцел чъыгым ыкІыб дэсэу гъэу бзылъфыгъэр щысыгъ. Филимоновыр къэкІожьыгъ. Кладовоим тІэкІушьокІухэри къычІихыгъэх. «ОрэгушІо бзыльфыгъэр!» Къызэрыхьажьыгъэ унэр шІункІ. КІым-сым. ГъэшІэгъоны. Джагъэ, зиплъыхьагъ — щыІэп. КІэдэІукІыгъ. Псы нэпкъымкІэ гъымэкъэ-тхьаусхэ макъэ къеЈукІы. Ащ лъыпытэу Филимоновыр нэмысыгъэмэ, бзылъфыгъэм рихъу-хьагъэр ыгъэцакІэщтыгъ. ЛІэныгъэм зыфигъэхьазырыгъэу, лъапцІэу, Тхьэм елъэ-Гоу нэпкъым тетыгъ. Мазэр чыжьэу, чыжьэу ошъопщэ къогъум къыкъоплъы, бзылъфыгъэ пцІанэм къехъуапсэрэм, къеплъпрэм фэд, мэгушІо, мэукІытэ, етІанэ зэпэжъыужьэу къеплъы.

Вера! Что задумала?! Что случи-- Сергей Сидоровичыр етхъуи къыубытыгъ, ыІапл илъэу унэм къы-хьыжьыгъ. Пшъашъэхэр ыгу икІыхэрэп. АришІагъэр щыгъупшэрэп. А мафэр, Азэмэт, садэу Пантелеевкэм къыщызэ

ПшъэшъитІум — Ленэрэ Маринэрэ арыкІуагъэм укъыкІэмыупчІ. Вокзалым ипащэ къызэкТожьым бзылъфыгъэр исыжьыгъэп. Сабыйхэр язакъоу щылъых. Мэчъыех. Унэр фабэ, нэфын. Тыгъэр шъхьаныгъупчъэ кІыбым шэджэгу.
— Мама! — къэщтагъ Маринэ. —

Мама! Джэуап шы1эп. Начальникыр цІыф дэгьоу къычІэкІыгь. Советым кІуагьэ.
— Сыд сш1эщт? Сабыйхэр шхэн фаех.

садэжь сщэнхэу.

Совет тхьаматэр джэхэшъо чъы Іэм тет.

МокІэ макІо, мыкІэ макІо. Апэ сабыйхэр Мыекъуапэ дэт кІэлэцІыкІу унэм ащагьэх. Ильэсищ зытешІэм, Ореховскэм агъэкощыгъэх: гъунэгъу районым щыщ. ЯГахьыл къыхэщынк Ги хъун. Краснодар щеджагъэх. Зыр кІэлэегъадж, адрэр — нахымъыр, Маринэ, пщэрыхьэк lo Ias. Янасып къэси унагъо ихьагъэх. Ленэ якъутыр къэкІожьыгъэу щырегъаджэх. Маринэ чыжьэп, Ермэлхьаблэ дэт ресторанышхом Іут. Зэшыпхъуит Іури янэ лъэхъух. Илъэс пчъагъэ хъугъэшъ ащыгъупшэрэп, янэ къырыкІуагъэм егъэгумэкІых. КъашІэжьы курэжьыер, гъэтхэпэ осэпс жъыур, начальникым ымэкъэ шъабэ. Мафи чэщи янэ егупшысэх. МокІэ матхэх, мыкІэ матхэх. Илъэсхэр кІуагъэх, мафэхэр чъагъэх. ЕтІани Ленэ Іофым нахь пыль. Зэфэдэхэп ныІа льфыгьэхэри, зыр нахь гукІэгьушІ, нахь гумах, адрэр нахь гугъуемылІ, нахь нэ сымаджэу щыльыгь. Гончаркэрэ Пантелеевкэмрэ азыфагу километрэ 20 — 30 иль. Льэсэу уежьагъэмэ, сыхьати 3 — 4-кІэ унэсышт

Янэ псау. Къутырэу къзгъагъэхэр къыз-щагъэкІыхэрэм бэшІагъэу кІожьыгъэхэу

илІырэ ежьыррэ щэпсэух. Щэфагъэх. Матэм шхыныр из. Сэмэркъзуа, янзу илъэс пчъагъэрэ ымылъэгъу-гъэр псау. Мары джы ыпашъхьэ къиуцощт. Сыдэу хъун шъу Іуа а сыхьатыр, янэ къышІэжьына? Ленэ мэгъы, зэІонэжьы. Гъогум хэкІырэр шІомакІ. ИлІ, Хьабэхъу Аскэр, ишъхьэгъусэ еушъыи.

— Щыгъэт, узэгоутыщт! Мары ты-

Сыдэу жъажъэу кІора машинэр? —

еІо Ленэ. Гончаркэ къутыр ин. «Букреевым икъал» palo. Уц Іэзэгъухэр къызщагъэкыхэрэ совхоз. Михаил Букреевыр мыщ бэшІагъэу ипащ. Ары Филимоновыр зы-щэжьыгъэр. БэшІагъэу ахэм ятэхэр зэрэ-шІэщтыгъэх. Губгъохэр кІэракІэх. Жьыр дэгъу, къабзэ, ІэшІу. Псыр хьои. МэшІоу гъогур чылэ кІоцІым дэкІы, Джэнэт. Джащ щэпсэу Вера Павловнар. Йшъхьэ-гъусэ ыныбжь джы хэкІотагъ. 80-м хъугъ. Ынэхэр дэих, ылъакъохэр ерагьэу зэблехых. КъэпшІэжьыщтэп ар Джаджэ лІы псаушхоу дэсыгъэр арыми. Ау нахы гупціанэ хъугьэп. Ары пакіошъ, нахь дыдж, нахь хьэрам хъугьэ. Шіоигьом тегъэфэгъуай, ренэу иІэр шІомакІ. Хьэшхохэр иІэх. Ичэу льагэ. Чъыгхэр дахэх. <u>И</u>мыІэр — гъўнэгъу, ныбджэгъу, Вера Павловнар зышІэрэ зырызмэ, «хьапсым дэс» alo. Псаузэ лІагъэ. Зыфит закъор кІэмытІыкІэу жъоныр ары. Хатэр, чьыгхэ<u>р,</u> гыкІэн-лъэкІэныр.

Пчьэм зыгорэ къызэрэтеорэр ащ лъы-пытэу зэхихыгъэп. Щыуан лыц агъэр мэкъэшхо пы ук рец энтхъу. Ыгук э чыжьэу щыІ. Курэжьыер, сабыйхэр ыпашьхьэ итых. Нахьыжь хъу къэси, нахь благъэу а мафэр къэкІуатэ. Джыри пчъэм

къытео зыгорэ.
— Хэт ар? — Мы унагьор ныбджэгъу кІуапІэп. Филимоновыр цІыф чъы І, пхъакуаптэп. Филимоновыр цыф чыкт, пхыа-шэ, жъалым, ныбжьи ыГупэ щхыпэ къекГугъэп. Вера Павловнар пчъэм екГолГагь, кГэдэГукГытъ. Ары, гъэнэфагъэу зыгорэ Гут. — Хэта ар? — Сэры. КъыГух, мам, сэры. Уипшъа-шъэ, Лен ары. КъыГух. Вера Павловнар къэщтагъ, ышГошъ хъугъэп. Хьау, ар нэ-

мыкІ нахь, ежь исабыеу Джэджэ вокзалым къытыринэгъагъэр арэп. Хьау, хьау. Тэ щы а мафэр?! Щы агъа, щымы агъа? Щымы Іэгъэнк Іи хъун. Ау фэсакъы пэзэ пчъэр Іуихыгъ. Бзылъфыгъэ ныбжыкІэу

дахэу фэпагъэр пыт шІункІм икІотагъ. — Сэры. Сэры. Симэмэ дах. Это я, дочь твоя, Ленка, наконец тебя нашла, нашла, нашла...— ШІункіым Іэбэ-лъабэзэ янэ къыубытыгъ, Іаплі рищэкіи ебэугъ, мэгъы, гушіо нэпсыр ынэгу къечъэхы, иджа-

льэгь Аэр

Зэіукіэгьуитіу

илъэсыбэ тешІэжьыгъ.

Хэку гъэзетым Іоф щысшІэщтыгъ. А лъэхъаным гъэзетым къыфатхэрэр мэкІагъэ, ащ къихьащтхэр къагъотынхэм къуаджэхэм альыІэсынхэ, пакІохэм адэгущыІэнхэ, къызагъэзэжьырэм ахэм къараГуагъэр зэрагъэфэнышъ, къэзыІорагъэхьан фэягъэ.

Сэ мэкъу-мэщыр арыти къыпфэсІотэщт. сызфэгъэзагъэр бэрэ колхозхъущтыгъ. Ащ фэдэу колхозым рытыр къэгъэлъэгъогъэныр седжэщт. гъэзетым анахь пшъэрылъ алъытэщтыгъэти, чэмыщым нэІуасэ зызыфэсэшІыхэм, къыфэгъэзэгъэ чэмхэм адрэ чэмыщхэм ялыягъэу нахьыбэу къакІохэрэм къатегущы Ізнэу сельэІугь.

- Ащ зи гъэшІэгъон хэлъэп, — ыІуагъ чэмыщым. – щэ бэу къакІэкІыщт. Ар

Мы тхыгъэм къыщысІо- къэсІуатэу гъэзетым къеогъатэщтым сызрихыылагьэм ыуж хьэк Гэ зыш Гогъэш Гэгъонын щыІэп, ащ нахьи нахьышІу сэ сшъхьэ фэгъэхьыгъэу къыпфэс-Іотэщтыр къэптхымэ.

Ащ фэдэ гухэлъ симыІагъэми, «хьау» сфэІошъугъэп, ар къыІопае редакцием и Іофыш Іэхэр тэнэу къызыригъажьэрэм сэ сызыфаемкІэ упчІэ горэхэр хэсыщэхэм, специалистхэм, лэжьа- дзэхэээ сигухэль згъэцэк энэу тесыубытагъ.

Адэ къэІуатэба, — сІуагъэ. Мыр къэбар къэІотапІэп, тагъэм е ежь журналистым ыІуагъ чэмыщым. — Чэмхэр ыцІэ кІэдзагъэу гъззетым къы- къэсщынхэ фае, уахътэ сиІэп. Садэжь къеблагъи, щай тызэдешьозэ

СІон сымышІ у сышІуигъэхэм, совхозхэм сахэхьан фаеу нагъ. КъэсІотэщтым и ахьылхэр еджэхэмэ зыгорэ къашІомышІысызщыкІуагъэ горэм чэмыщ ным пае чэмыщым ыцІи, ылъэпэрытэу яізу зыціэ къырајуа- къуаціи, колхозэу Іоф зыщишіэгъэм зыІузгъэкІагъ. Опыт пэ- щтыгъэри къэсІоштэп, АсыеткІэ

Асыет жъыгъэп, ильэс щэкІыр шъхьа Гэу и Гэхэм ашышэу къызэринэк Іыгьэми ары ны Гэп. Сэри а лъэхъаным сыныбжыыкІагъ. ЗэкІэм сызэгупшысагъэр бзылъфыгъэм лІы имыІэмэ, нычэпэ ыдэжь сыщигъаІэмэ шІощэ кьакІихынымкІэ зишІуагьэ игъонкІи мэхьоу ары. Ау адыгэ бзылъфыгъэм а дэдэри еспэсыгъэп, етІани узэхьопсэн бзылъфыгъэп. Шъыпкъэ, зэгорэм зэрэмыІэягьэр ынэгу къыкІэщы, къопхьунэу зэпэхьурай, льэрымыхь тэу шэк іым хэш іыхьагъэхэм зэрэра іорэр сыгу къэк іыжьы-

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

бзылъфыгъэм фэдэу ыныбэ ины. ЫначІэхэм гъатхэм пасэу къызэ-Іуихыгъэгъэ къэгъагъэу имыгъоу местапностесты мыпести естоести фэдэу, ыныбжь емылъытыгъэу зэльэгьэ жьгьэйхэр ащызэрэугъоигъэх. А пстэумэ нахьыжъышъо тырагъао.

Сэ сызэнэгуягъэм фэдэ гухэлъмэ Асыет иІэр, ыдэжь сыкІонэу сыфэягъэп, ау «сырипхынэп, къэбарыр къыГотахэмэ сыкъикІыжьын» зэсІожьи, сыкъешІугъ.

Сызэрыхьэгъэ унэм зи исыгъэп. Ащ сшІошъ къыгъэхъугъ бзылъфыгъэм зэризакъор. Унэм щыслъэгъугъэр сыгу рихьыгъэп. ПЭУ чэщым зыхэльыгъэр зэрэзэІумыхыжь. Столэу пчэгум итым бгъэк Іапхэхэм анэсыжьэу бзылъфыгъэ щыгъынхэр тетэкъуагъэх. Чэмыщхэр жьэу зэрэкІэтаджэхэрэр сэшІэти, «хэчъыегъащэмэ, ипІэ зэІуихыжьынэу игъо ифэгъэн фаеп» зэсІожьыгъэ. Ежьыри укІытэжьыгъэу «гуІэнкІэ унэм сикІын фаеу хъугъэти» ыІозэ, пІэм техьор къырихъухыгъ, столым телъ щыгъынхэр зэкІиуІапІэхи, зэримыгъафэхэу къогъум къот шифоньерым дитэкъуагъэх. Щыгъын горэхэр къыштэхи, «зымыгъэзэщыгу» ыІуи, Асыет унэм икІыгъ. Бэри сатеЛашедее еПшафоІ ,пеатитеах щыгъынхэр зэблихъугъэхэу къихьажьыгъ, ау бзылъфыгъэ ныбжыкІэм, етІани хъулъфыгъэ Чэмхэр дэгъоу бгъашхэхэу, цІэ нэгуф, нэ дахэхэри иІэх. Лъэ- хьакІэ зиІэм зыкъызэрифэпагъэр удэмышъхьахэу къэпщыхэмэ, пэльаг, ау пчанэ и ахэп п оми къезгъэк Гугъэп. Къэгъэгъэ сурэ-

ПЭНЭШЪУ Хьазрэт

Уиунэу Арбатым тетым...

А. С. Пушкиным фэгъэхьыгъ

Уичнэч Арбатым тетым Тхьапшырэ сэ сыщыІагь? Пушкин, поэтыр поэтым Епсэльагь, дэгущы Гагь... «Тыны пкІэнчъэу, щыІэны- угъэт.

O сыд пай укъысатыгь?» — хъанэ. СфэмыщыІ у хэукъоныгъэр,

Уапашъхьэ бэрэ си-

Уинэплош сыкІуи, етІанэ ФэсшІыгь шъхьащэ уиса-

Къэбгъэк Іэжьэу тилъэ-НасыпышІоу сэ сыхэт.

Адыгэ быракъыр

Ышьо зэикІэу уцышьу, Жъогьо пшІыкІутІур къы- ущэбыбат.

Льэпкъы гугъапІзу, льэп- языкІыныгьэ къым илъапІэу,

Адыгэ быракъыр шъхьафит кІэщакӀу.

Адыгэ макІэп узыІыгьыгьэр, О узыгьашІоў уачІэгь чІэтыгъэр.

Шъхьафит бэнакІэм лъэпкъыр фэпщагъ.

Ушъхьагьырытэу гъуазэу вепщагъ.

ЛІэшІэгьу чыжьэм о укъикІыгьэу,

Джы «Унэ фыжьым»

Бгъэпытэу адыгэмэ

Лъэпкъыр неущрэм пэогьэкІуат.

Адыгэ хэгьэгүр къырыбгъэнафэу,

Адыгэ быракъыр, тыгу къэоІэт. Адыгэ лъэпкъымкІэ ухъу-

нэу мафэ, Лъэпкъыр бгъэгушхоу

тапэ уерэт. ОЖЪ Аскэрбый.

ашъо зыфэдагъэр умышІэжьы- гъэу «Сыда узэрэщыгугъыщтыр нэу ушъокугъэхэу халат кІыхьэ къуаджэм къыщыхъугъэ, пчэылъапшъэ къыдаоу щыгъ, ащ дыжь къэс нэфшъагъом кІэыкъопсыхэр ыныбэшхо щызэ- таджэзэ фермэм чэмыщэ къошІагъэу къызехьажьым, кІорэм?» зэсІожьыгъ. сшъхьэ къеуагъ: «Непэрэ бзылъфыгъэ ныбжык Іэхэм зызэрафа- ущысына, нек Іо пщэрыхьап Іэм, пэрэр мыщ ылъэгъурэба?» Ащ фэдэм урысхэм «деревенщина»

- Уизакъоу узэщэу мыщ - ыІуагъ Асыет.

> (КъыкІэлъыкІорэр я 6-рэ н. ит).

и зегъэбэгы

шІопсыгъ. Бзыу чэчэ орэд макъэм дунаир къызэпигъаджэщтыгъ. Ини, цІыкІуи кІыма--еІ дехеальалежеІндытеє меф чъэ-лъачъэхэу щагумэ адэтыгъэх. Зыкъэзыпхъотэжьыгъэ уц къашхъохэм зафэмыгъэшхэкІыжьэу былымхэр ащыхъущтыгъэх, чэт-тхьачэтхэ-

гъэх. щыхьоу, зыфэщхырэри зыгъэцІыф горэми «ари, арымыри» къэзыІон гори зэрэшъухэмы-

кІэ укІытапхэу, нэзэжъу гу- уиІэмэ, Іоф пшІэжьын имыщыкІагъэу бэмэ къащэхъу. Адэ ащ фэдэми, мощ фэдэми, зыми фэмыдэми хъунэу щытмэ, сыд пае егъажьи ухэтми, пщиз пхигъаор-орэу Іоф зыхэбдзэжьын!?

Я 21-рэ лІэшІэгъур тхъагьо — мафэ пэпчъ мэфэкІ. ЦІыфхэм ямызакъоу, джы сыдым щыщхэми, цІэ горэ зиІэм имафэ хагъэунэфыкІы. Олахьэ ари тэрэзым, ри зэралъэк І у упхъощты- хэти, сыди зышъхьэ зыш Іо Іайи, зыуджэгъужьыгъи щыІэп, уедэ-Джащ тетэу гъатхэм ылъэ хашІэу, уешІушІэмэ хьи, къуи ыгъэпытэштыгъ. Мэлылъфэ- ягуап. ЩыІакІэр нахьышІум гъум и 1. Ар зышІэрэ пэпчъ зэрэфакІорэм ар ищыс: ІофшІэщы ак Іэм дыригъаштэу къы- гъу уахътэм мэфэк Ізыгъэпсэфыгъохэр къебэк къодыехэрэп, щхырэри ежьыми ымышізу, оэкіз къышъхьащэщых — хэти, зэтеутэу тхьэжьэу «хьа-хьа-хьэу» сыди агуи, ашъуи хагъахъо, чэф щхыщтыгъэ. Дэгъуба адэ! зиІэмрэ зимыІэмрэ зэрэзэфэмы-Угъыным нахь тэрэз ущхымэ. дахэхэр — зыр нэгушІо-гушІопс, Шъыпкъэба?! Загъэинэу, зы Іупэ бзэрабз, мэбыбэтэхы, адрэр - дымыІу шхъонтІабз, бзэмыІу къы Горэп. Нахыш Гужьых, гомы Гу, гъурзэ пыш Гагъ. Мэфэк Гахэм къаlонэу ашlэрэр ары- хэр зэрэшlагъохэр — цlыфхэр мэ, тэрэзба сТорэр?! Джыри хэпшГыкГэу «зэраузэнкГыхэрэр» сыджэуапынчъ. Загъэпагэмэ, ары, зиІи, зимыІи зызэфагъэдэнзыгорэ дэдэ закъыщыхъужьэу кТэ мэуцух, гъэни, щхэни зэхэтхъэхэрэм сагъэщхыпцІы, тэу заужыжыы зэралъэкІэу. «Тэ--еІшымы ашоів «сахтет имеіл «...меqеішымык еілыіши» сыд ышІэн фаеу аГорэр? Ари жьэу дэпкГаех, къепкГэхых. Зэхэшъохыба, шъолъэгъуба непэ тым сицыхьэ тель, сыда пІомэ хъурэр?! Ары, ары, сэмэркъэур адыгэ гущы ак Іэм нахы бөм боу к Гоч Гэшху, зы мафэм, зы ежь-ежьырэу зыщагъэсэхъу- тхьамафэм, зы мазэм пшхырэм кІыжьыгь. Ау етІани агу нахьыбэ шхын-гушІоным, сэмэрзыщымышІум зым адрэм Іапэ къэум къызэрэпхагъахьорэр шъухэзыщыжьырэр» еІошъ,

и 1-р, мэфэкІ къызэрыкІоп, ар хэтрэ цІыфкІи Іэзэгъу шъыпкъ – нэфылъыр къызэрэзэкІичэу хъоу, умакъэ къызэрихьэу щхы, мэ сэ сафэдахэп, сэ зынахь къащхэнхэр къэ Іуат, къэзы Іуатэрэм едэІу, зэхэмыфыгъэми щхы джар мэфэкІ хъун — сэмэркъэч щхынкІэ илъэсым пфырикъущт кІуачІэр мы мафэм уугъоин фае, джащыгъум «Аферым!» пфа-

Сэмэркьэу рассказ

Гъэтхэ гъуй-сыимкІэ анахь шхыныгъо гъотыгъошІур шъошІэба? Щаир, урыс щаир ары. Джырэ мафэхэм афэдэу урыс щаир хэткІи ІэшІоу, цІэрыІоу, Іанэ темыхыжьэу щытыгъэу сшіэрэп. Пчэдыжьи, пчыхьи хьакушъхьэм сыдэу зыкъыпщыхъужьыра, сытекІырэп щайныч хъурэе гуІалэр. дэу ІэпэещэкІын пшІыпагъэ мы Ау ишІуагъэ зыдэзымышІэжь щыІэпштын — ащи зегъэбэгы. УшъхьащыкІынэу амал зимыІ: ышъхьи, ыпкъи утэральэу, нэрэ-Іэрэм ыни, ыІуи къикІэу губжы хъугъэ. «Сэ сышъуимы Гагъэмэ, сэ сышъуимыІагъэмэ, — eIo, зегъэпагэ, — сызие урыси, сызимые адыги сызэтырахы», феІожьы. Ари тэрэзкІай.

Ашъыу, ар дэдэуи щаипс закъокІэ тышыІэуи пІонэп. Тхьэм ишыкуркІэ, гъэщхэкІхэри, мары борщ шІыгъакІэри, лыщыпс куи исыдзыгъ. щыуанри къыготых, ахэм «цыф» аІорэп. Мыдрэр «сэры, сэры фешІыжьы — «зилажьэр му- етІупщыгъэу гъэсагъэхэм кІа- хэлъ щымыІэми шъхьэфэпсалъэ

Гъэтхэ агурэ мазэр нысэ- ары» къыригъэкІэу. ТелъхьапІэ гъэтхъы. Арышъ, мэлылъфэгъум хъужьыгъэу, умышІэмэ ныбэкІэ ары ори щайнычым епшІагьэр, зэкІэри къыригъэпшыжьыгъэу къыпщегъэхъу. Ащ етІани зы гущыІэ зэрыуигъаІорэп.

– Адрэ шхын зэхэутІэтІагъэбыл псауныгъэмкІэ щымыІэ псы къабзэў сыщыт.., — шІуагъэу хэлъ пстэур орэд къеІом фэдэу къыпегъащэ. Джауштэу мафэ къэс зигъэпщымэ къыттекІуатэзэ, къытфишІагьэ шыІэми щайнычым къытІуихыжьыгъ.

Сигъэпшъи, сигъапи, сэри сыкъигъэгубжи, мэфэк Іыри къэк Іо. Нэрэ-Іэрэм пчъэм зысшІомыІофыжьэу сыпэльэшы-

мышъохэми ціыфхэр щыіагъэх, псы Іэгубжъэу къыпщыжъорэр? Тыгъэу дунаишхор къэзгъэнэфырэми о пІорэм фэдиз ныбжьи ыжэ къыдэкІыгъэп, -

– Сыда мыры Іонэу щайри зэрэбылымыр — шъо уигъэделшп, пеноахеалипп ып, пеныш псыгъоу, ныбэр Іанлъэу узэІимыфыщтмэ, — сІуи, сыгу зэрэплъыгъэу, сыІаби, мо щайныч гъэшІуагъэр зэрэмыгугъагъэу къэспхъуати, згъэщкуры-

Сигъунэгъу бзылъфыгъэу хъугъэр зыфэсІотагъэм ышъо къыпызыгъ.

СилІ есшІэгъэ шъыпкъэр

– ыІуи къэчэфынчъагъ, титІуи щэІагъэ тиІэп, — ыІуи хэщэтыкІыгъ.

Сэ агъэлыджырэм фэдэу, къысІуиутыгъэу сэщхы, сэтхъэжьы — вот, джар мэфэкІ, мэфэ дэгъу дэд мэлылъфэгъум и 1-р, ушъхьагъу бгъотынба — шхы зэрэпфэльэк Ізу, зэшІушІэжь ор-орэу!

ШъхьангъупчъэмкІэ сыплъэмэ, зэтешІэжьыгъэу лІы горэ горэ къытеуагъ.

Бзылъфыгъэм илІэу къычІэ-– Арэп, уипси ори, щай зе- кІыгъ, Іэхъуамбэ пэпчъкІэ зыгорэ ыІыгь — къэгъагъэхэр, ІэшІу-ІушІухэр, шъонхэр.., сэ сищайнычи къысфихьыжьыгъ ар зэрэгукІэгъушІыр.

Узэсагъэр, оуие хъугъэр бэшІагъэу, хэтми, сыдми чІэдзыгъошІу зышІошъумыгъэшІ, зычІ унэрэм гур пІ эпэзы; естыфыІр е ставеш важеІшо тІэкІу зэрэзыхэмыгьотэжьыгъэр, къызыпфигъэзэжьыкІэ гушІуагьор бгъэм дэфэжьырэп.

Хэти, сыди уумысыным, уфидыкъыкІыным нахь тэрэзба гукІэгъу занэ пэбгъохыныр, ау зыфэдэ мыхъурэ щыІэп, цІыфэу тыкъызэрэнэжьырэри, шыкур!

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

(КъызыкІэлъыкІорэр мэкъуогъум и 16-м ит).

Асыет къыІотагъэр гугъэуз, ыгу зэрэкІодыпагъэри, нэрылтэгъу. Лъэшэу сыгу егъугъ, ау сыд фэсшІэн слъэкІыщтыр, сыдэущтэу ыгу къыдэсщэещта? Сэ сызэрэамал закъор арыти, сеушъыеу езгъэжьагъ:

- ТхьамыкІагьоу, Асыет, кьыохьулІагьэр, сІуагьэ. Ау адыгэмэ аІо сэ къысэхьулІагьэм фэдэ тхьамыкІагьо къехъулІагьэу щымыІэу пІо мыхъущтэу, нахьыекІэ Тхьэм уигъэпщынэщтэу...
- Ащ нахьэу Тхьэм сигьэпщынэмэ сыда къысишІэн ылъэкІышштыр? къэгуІагъ Асыет. Къэнэжырэр анахь сильапІзу дунаим тетыгъэ нэбгыритІум, силіырэ сишъаорэ сальигъэкіожыныр арышъ, нычхьапы Іуагъэми сыхьазыр, сызфыщыІэжын сапэкІэ къэтэу сшІэрэп.
- Ар умыІо, фэсыдагъэп. — ЛІэрэм зыдалІэжьырэп, къанэрэр щыІэн фае. Арышъ, угу теІункІэжь. Джыри уныбжьыкІ, уищы-Іэныгъэ уапэкІэ къэт, уинасып чъыгым рапхыгъэпэнэп. Гугъэр инэу, цІыфыр щызгъаІэрэр арэу аІо. НахьышІум щыгугъ...
- Е-о-ой, ар сэрыкІэ гущыІэ пкІэнчъ, — джыри

ЗэІукІэгьуитІу

ГукъэкІыжь

къезгъэжьагъэр къэсыухыфэ Асыет ежэшъугъэп.

- Аущтэу умыІо, Асыет, джыри фэсыдагъэп. — Уилэгъухэр хэгъэкІхи, ащ нахыыжъхэр къыпфыреплъэк Іыжьхэу зыфапІорэр арымэ, угу хэмыгъэкІ ащ сызэреплъырэр занкІэу къэсІощт. Оры ащкІэ мысэр, оры ар зыІэ илъыр. УкъысэдэІумэ къыпшъхьапэжьынэу кънсщэхъу. СытхакІоба, — ежь ар зэрэкІигъэтхъыгъагъэр къизгъэкІэу сыІущхыпцІыкІыгъ. -УныбжыкІ нэмыІ у угу бгъэкІодыпагъэу узэрэзыпымылъыжыр кънопэсыгъэп. Бзылъфыгъэм сыд ыныбжыми зызэригъэдэхэщтыр зы мафи щыгъупшэ хъущтэп. Бзылъфыгъэр къэгъагъэм зыкІыфагъадэрэр сыд пшІошІыра, дэхэ зэпытын фаешъ ары. Сурэтым ислъэгъогъэ пшъэшъэ ищыгъэ дахэм теплъзу и Гагъзр ч Гзун зныр къызхэкІыгъэр ори къэпІогъахэшъ, ащ игугъу къэсшІыжырэп. Хъулъфыгъэхэм бзылъфыгъэм ыпкъ идэхагъи мэхьанэ раты. Арышъ, ягупшыс къыосІуагъэхэм, зыушэтыжь. — Ахэр къызысэІуахэм, Асыет къариІолІэщтым семыжьэу «бэрэ тыщысыгъ, уичэщ шІу» сІуи сыкъэтэджыжьыгъ.
- Чэщныкъо хъужьыгъэу тыда уздэкІощтыр? ыдагъэп Асыет. Мары диваным тегъуалъхьи зыгъэпсэф.
- Хьау, хьау, сІуагъэ. ПсынкІаІоу ыдэжь сыкъикІыжьымэ нэмыкІэу сэ сызфэежь щыІагъэп. Ушъхьагъуи къэзгъотыгъ. О пчэдыжь жьэу укъэтэджын, фермэм укІон фае.
- ЗыкІи сыбгьэохьущтэп, ыІуагь Асыет. Узыфаем фэдизрэ чъые. Укъэтэджыжьмэ пшхыщтыр хьазырэу столым тетыщт. Мары унэ ІункІыбзэр къыосэты къыгъэтІыльыгъ.

Ары сызфэмыегъахэр. Асыет ІункІыбзэр фэсхьыжьыгъэу сыкъэзылъэгъухэрэм къашІошІыщтыр нафэ.

- Ащ фэдиз бырсыр тыхэмыхьэмэ нахьышІу — сыкъежьэжьыгь
- Тхьауегъэпсэу, сынэ жьы кІэбгъэугъ, сизэщыпэ стебгъэугъ. Сэ сызэрэпщыгугъыгъэу пІони пшІэни пшІэу уктычІэкІыгъ. Инэу сыпфэраз...
- Адэ сытхакІоба! сэри сыщхыгъ.
- Тиколхоз укъызщык lорэм садэжь зыкъебгъэхьымэ, джы фэдэу сизэщыпэ тебгъэузэ пш lымэ инэу сигопэщт. Сызщымыгъэгъупш. Ахэр къыс-

кІэлъиІохэзэ, Асыет сыкъы-гъэкІотэжьыгъ.

***

Ащ ыуж Асыет сытемыплъэу зы илъэсым ехъу тешІагъ. Іоф сиІэу зыщыщ къуаджэм сыкІуагьэу ошІэ-дэмышІэу Асыет урамым сапэ къыщифагъ. Ежь сыкъымышІэжьыгъэмэ, сэ сымышІэжьынкІи хъущтыгъ, джащ фэдизкІэ апэу зысэльэгъум елъытыгъэмэ зэхъокІыныгъэ хъугъэ. СцІэ къыІуи къызысаджэм сыкъызэтеуцуагъ, ау сыз-Іуплъагъэр симынэІуасэу къысшІошІыгъ. СІон сымышІзу сеплъы зэхъум къзупчІагъ:

— СыкъэпшІэжьырэп, ара? Гуфаплъэу сызеплъыр ары къызысшІэжьыгъэр.

— Ора, сэІо, Асыет, — сІуагъэ. — УкъэсымышІэжьыгъэкІи фэІуагъэ шыІагъэп, джащ фэдизкІэ зэхьокІыгъэ ухъугъ.

— УтхакІоти, — ар зэрес-Іогъагъэр ежьыми кІигъэтхъэу джэуап къытыжьыгъ Асыет, сыодэІумэ къысшъхьапэжьынэу къыспІуагъэти, игъоу къысфэпльэгъугъэм тетэу сызекІуагъ. СызэрэодэІугъэм джы сыкІэгушІужьы.

ЫпэкІэ слъэгъугъэгъэ бзылъфыгъэ утІэтІыгъэшхор ары Іоу Асыет пшІэжьыщтыгъэп. Лышхоу пыльыгъэр зызпегъэзым, сурэтым ислъэгъогъэ пшъашъэм ыпкъ ыгъотыжьыгъэу пкъы ищыгъэ дахэ иІагъ. ЫнэгукІи иныбжыыкІэгъум фэмыдэжь дэдэми, джы зызэригъэдэхэщтым зэрэдэмышъхьахырэр къэшІэгъоягъэп, ынэгушъо нахь зэІыщыгъэу шъоткІо-латкІоу, шэплъы, ыначІэмэ зэлъэгъэ жъгъэйхэу къащызэрэугъоигъагъэхэр хъатэу къыхэщыжьыхэрэп. ИщыгъынкІи кІэракІ, непэрэ модэм диштэу фэпагъэ. Ау сшІогъэшІэгъоныгъ, мызэгъогум Асыет ыдэжь сыригъэблэ-

— Хъулъфыгъэхэри къысфыреплъэкІхэу рагъэжьэжьыгъ, — ыІуагъ Асыет. — Сыгу рихьыни, зыгу къысфэкІони къахэкІыгъ, шІэхэу псэогъу сиІэ хъущт.

Гъогумаф, сыхьатмаф
 Тхьэм урегъажь, Асыет, —
 къесІожьи сыкъыкІэрыкІыжыпъ.

— Инэу сыпфэраз, ІукІэгьэ мафэ сэрыкІэ ухъугъ, — ежьми къыскІэлъиІожьыгъ.

Сэри сызфэрэзэжыгъ зыгу кІодыпэгъэгъэ бзылъфыгъэ ныбжьык Іэр щы Іэныгъэм зэрэк Ізгъэчэфыжыгьтэм пае. Ары мы гукъэк Іыкъэр къзгъэк Іыгъэр. Ащ ищысэ нафэ къысфиш Іыгъ ц Іыфым ыгу зык Іодыпэрэм щы Іэныгъэм к Іэмыхъопсыжьэу, ыгу зэІужырэ щымы Ізу, зыпымылыжьэу, зэмыбзэижьэу зэрэхъурэр.

ШЭУДЖЭН РАЙОН КЪЭБАРХЭР

Предпринима-<u>тельхэм</u> <u>гъогур</u> афызэІуахы

Районым мы лъэхъаным предприятие ціыкіухэу 34-мэ, унэе предпринимательхэу 706-мэ Іоф щашіэ. Предприятие ціыкіухэм нэбгырэ 304-рэ ащэлажьэ.

2010-рэ илъэсым предприятие цІыкІухэм продукцие зэфэшъхьафэу сомэ миллиони 10-м ехъу зыуасэр къахьыжьыгъ. Непэ бизнес цІыкІум экономикэм имызакъоу социальнэ Іофыгъохэр районым щызэшІохыгъэнхэмкІэ мымакІэу ишІуагъэ къэкІо. Экономикэм а иІахьэ ІофшІэпІэ чІыпІэхэр илъэс къэс нахьыбэу щызэхэщагъэхэ мэхъу.

Бизнес цІыкІум хэхьоныгъэ егъэшІыгъэнымкІэ ІэпыІэ-гъушІу мэхъу районым муниципальнэ фондэу щызэхэщагъэр. Район администрацием экономикэ хэхьоныгъэмкІэ ыкІи сатыушІынымкІэ испециалист

шъхьа Гэу Мэрэтыкъо Нурбый зэрилъытэрэмк Гэ, фондым предпринимательствэ цІык Гум исубъекти 123-мэ пГэлъэ кГэк Гым къык Гоц консультациехэр адиш Гыгъэх, къэралыгъо Гэпы-Гэгъу ахэм аГэк Гэгъэхьэгъэным-кГэ ишГуагъэ къыгъэк Гуагъ.

ХэгъэунэфыкІыгъэн фае хэхьоныгъэм фэгъэхьыгъэ программэхэу рахъухьагъэхэр гъэцэкІэгъэнхэм ехьылІэгъэ республикэ конкурсэу щыІагъэм районым имуниципальнэ фонд пэрытныгъэр щиубытыгъэу зэралъытагъэр. Ащ фэшІ бизнес цІыкІум изэхэщэн пэІуигъэхьанэу сомэ мин 330-рэ фагъэшъошагъ.

Кредитхэр къаратых

ОАО-у «Россельхозбанкым» ичіыпіэ къутамэу къуаджэу Хьакурынэхьаблэ къыщызэіуахыгъэм иіофшіэн зэрэзэхищэрэм ціыфхэр егъэразэх. Ащ ипащэу Аулъэ Бэллэ къызэриіуагъэмкіэ, мы илъэсым иапэрэ квартал къыкіоці кредит 200-м ехъу зищыкіагъэхэм аіэкіагъэхьагъ, ар ахъщэкіэ къэплъытэн хъумэ, сомэ миллиони 9-м къыщыкіэрэп.

Банкым икъутамэ бэмышІэу щызэхагъэуцуагъ программэ гъэнэфагъэу «Надежный клиент» зыфиІорэр. Ащ къызэрэдилъытрэмкІэ, банкым ыпэкІэ кредитхэр зэритыгъагъэхэм джыри сомэ мин 50-м лъыкІахьэу зищыкІагъэхэм ІэпыІэгъу афэхъущт. Джащ фэдэу фэшъхьаф программэу «Успешный партнер» зыфиІоу кредитыр нахь макІзу ятыгъэныр къызщыдэлъытагъэри агъэцакІзу рагъэжьагъ.

Унагьохэм псэу зэшьощтхэр аІэкІагьахьэ

Къуаджэу Хьакурынэхьаблэ псэу зэшъощтхэр зэрыкорэ сетыр икорыкору зэтырагъэпсыхьажьы. Икорогъэ

илъэсым игъэмафэ къыщегъэжьагъэу федеральнэ мылъкум къыхэкізу къаіэкіагъахьэрэмкіэ псыр зэрыкіорэ трубэхэу жъы хъугъэхэр зэблахъух.

— Софинансированием къыхиубытэу трубэхэм язэблэхъун пэІухьанэу тэри сомэ мин 300 хэтльхьагь, — къеІуатэ Хьакурынэхьэблэ къоджэ псэупІэм ипащэу Мэрэтыкъо Руслъан. — Мы лъэхъаным къуаджэм иурамхэу Гагариным, Курганнэм, Сапый Аслъан, Аульэ Рэщыдэ, Шагудж Къадырбэч ацІэкІэ щытхэм ыкІи фэшъхьафхэм псыр зэрыкІощт трубэхэр ащызэблахъух. Ащ ыпэкІэ урамхэу Мамырныгъэм, Фестивальнэм, Краснооктябрьскэм, Даур Къасимэ, Чапаевым, Андырхъуаем, Фурмановым, Самойленкэм ацІэкІэ шытхэм ыкІи фэшъхьафхэм трубэхэр ащызэблахъугъэх. А пофшІэныр зэшІозыхырэр М. Д. КІуаир зипэщэ ООО-у «КІуай» зыфиІорэр ары. А предприятием ипланхэм къыдалъытэ мы илъэсым район гупчэ

къуаджэм зэкlэ псыр зэрыкlорэ трубэхэр щызэблахъунхэу.

<u>Илъэсым</u> инотариус анахь дэгъу

Илъэс къэс зэхащэрэ республикэ зэнэкъо-къоу «Илъэсым инотариус анахь дэгъу» зыфиюрэм икіэуххэр зэфахьысыжьыгъэх. Ахэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкіэ, Шэуджэн нотариальнэ конторэм инотариусэу Кіэрэщэ Асыет пэрытныгъэр ыубытыгъ.

Илъэс 20-м фэдиз хьазыр хъугъэ Асыет а ІэнатІэр зигъэцакІэрэр. Ащ опытышхо иІэ хъугъэ, исэнэхьат дэгъу шъыпкъу ыІэ къыригъэхьагъ.

— Илъэсым къыкlоц Тиконторэ Іофыгъо зэфэшъхьафхэу мини 4 фэдиз щызэшІотэхы, — еГо КІэрэщэ Асыет. — Анахьэу тына Зытедгъэтырэр цІыфэу къытэуал Зэхэрэр игъом гъэрэзэгъэнхэр ары.

ТХЬАЙШЪЭО Тасим.

Makb

<u> ОБЩЕСТВЕННЭ ДВИЖЕНИЕХЭМРЭ ТИЗЭІУКІЭГЪУ</u>ХЭМРЭ формация

Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» инахьыжъхэм ясоветрэ Мыекъуапэ икъэзэкъхэм яотдел ипащэхэмрэ апэрэ зэхэсыгъо зэдыря агъ. Лъэпкъ зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэм, тарихъ гъогоу къэ́ткІу́гъэр дэгъоу тшІэным ыкІи дгъэлъэпІэным, саугъэтхэу дзэпащэу щытыгъэхэм афагъэуцухэрэм еплъыкізу афытиізм, ныбжьыкІэхэр патриот-

хэу піугъэнхэм, нэмыкі Іофыгъомэ

атегущы Іагъэх.

Нахыжъхэм ясоветэу Адыгэ Хасэм щызэхащагъэм итхьаматэу Хъунэго Чэтибэ тызыхэт лъэхъаным ихъугъэ-шІагъэхэм уасэ афишІызэ, зэфэхьысыжьхэр къышІыгъэх. Адыгэ Республикэм мамырэу лъэпкъыбэ зэрэщызэдэпсэурэм, общественнэ движениехэм япшъэрылъхэр щыІэныгъэм епхыгъэхэу зэрагъэцакІэхэрэм ягугъу къышІыгъ. Лъэпкъ зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэр зэкІэми зэдыряІофэу ащ ылъытагъ.

Зэхахьэм къыщыгущыІагъэх Мыекъуапэ икъэзэкъхэм яотдел иатаманэу Борис Куценкэр, ащ игуадзэу Николай Старковыр, Мыекъопэ къэзэкъ отделым инахьыжьмэ ясовет ипащэу Николай Соловьевыр, Мыекъопэ районым икъэзэкъхэм яобществэ иатаманэу Владимир Федорченкэр, Мыекъопэ районым икъэзэкъ нахыжъхэм ясовет ипащэу Виктор Толмачевыр.

Адыгеим ис льэпкъхэр зэгуры-Іоныгъэ ахэлъэу зэдыщыІэнхэм зэрэпыльхэр, къэзэкъ унагъохэм адыгэ пшъашъэхэр нысэ зэрафэхъугъэхэм, чІыгум зэрэдэлажьэхэрэм, нэмыкІхэми къатегущы-Іагъэх.

ЗэгурымыІоныгъэр сыда къызыщежьэрэр?

Адыгэхэмрэ къэзэкъхэмрэ язэдэпсэуныгъэ зэрагъэпытэщтым мэхьанэу ратырэм ыльапсэ нахь махэ хъугъэу зыми ылъытагъэп, ау зэгъэпшэнхэр ашІынхэ фаеу Хъунэго Чэтибэ къы Уагъ. Мыекъуапэ идэхьап В тетхагъ 1857-рэ ильэсым къалэм льапсэ ышІыгъэу.

Республикэм икъэлэ шъхьа Гэу Мыекъуапэ зыдэщые чІыпІэм нахьыпэкІэ адыгэ къуаджэхэр щыпсэущтыгъэх. Урыс-Кавказ заом илъэхъанэ пачъыхьэм идзэмэ ахэр агъэстыхи, пытапІэ агъэпсыгъ. Мыекъуапэ ыныбжь къальытэ зыхьукІэ, а льэхьаным къыщырагъажьэ.

 Мыекъуапэ шІу тэлъэгъу, тикъалэ тэгъэлъапІэ, ау къалэм ныбжьэу иІэр къэплъытэныр пытапІэ зыщашІыгъэ уахътэм къыщебгъэжьэныр тшІотэрэзэп, къы Іуагъ Хъўнэго Чэтибэ. — Мыекъуапэ 1872-рэ илъэсым къалэ хъугъэу тарихъ къэбархэм ахэт. къыщедгъажьэмэ?

Адыгеим къащ тамыгъэхэр, пачъыхьэм идзэпащэхэм ясаугъэтхэр зэрэщагъэуцухэрэм уезэгъы мыхъухэщтэу Мамгъэт Къасимэ ылъытагъ.

УІагъэм щыгъур къытырарэмытакъоба, — къы Іуагъ Къ. Мамгъэтым. — Хъугъэ-ш Іагъэхэм тахэлэжьэн, тишІуагъэ къэдгъэкІон фае.

– Ермоловым фэдэ дзэпащэхэр тарихъым къыхэнагъэх, игупшысэмэ тащигъэгъозагъ Адыгеим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, — Урысыем иапэрэ Президентэу Борис Ельциным хигъэунэфыкІыгъагъ Кавказ заор адыгэхэмкІэ яшъхьафитныгъэ икъэухъумэн фэгъэхьыгъэ заоу зэрэщытыгъэр. Ермоловым фэдэхэм саугъэтхэр афагъэуцунэу фаехэмэ, къызыщыхъугъэхэм ащарэгъэуцух.

Ары. ТичІыгу машІо къизыдзагъэхэм, лъыр щызыгъэчъагъэхэм ясаугъэтхэр щагъэуцухэ зыхъукІэ, тарихъым инэкІубгъохэм уасэ зэрафэтшІыщт шІыкІэм непэ тегупшысэ. Тхьаркъохьо Юныс, Шъхьэлэхьо Абу, Быжь Сыхьатбый, МэщфэшІу Нэдждэт, Мамый Русльан, Адэлджэрые Аскэрбый, НахышІуба къалэм ыныбжь ащ нэмыкІхэм ягупшысэхэр зыфэгъэхьыгъэхэр икъоу къамы Гуа-

гъэми, республикэм ис лъэпкъ--olшие «ехоахиеищее» qex игъохэм игъом апэуцужьыгъэным имэхьанэ хагъэунэфыкІыгъ.

<u>Зэфэхьысыжь</u> кІэкІ

Адыгэхэмрэ къэзэкъхэмрэ янахыжъхэр нахыбэрэ зэГукІэнхэ фаеу, хабзэм икъулыкъушІэхэм зэрадэлэжьэщтхэм зэдегупшысэнхэу зэхахьэм къыщаІуагъ. НыбжьыкІэхэм пІуныгъэу адызэрахьэрэм щык Гагъэу фэхъурэр къаГуагъ. Непэ тызыщыпсэурэ чІыгум урымхэр, ермэлхэр нэмык лъэпкъхэр исыгъэхэу къаІо, къатхы, телевизорымкІэ къагъэлъагъо. Археологхэм къагъотырэ пкъыгъохэр тильэпкъ зыкІи емыпхыгъэхэу къэбар нэпцІхэр агъэІух. УрысыбзэкІэ къыдагъэкІырэ тхылъхэу тильэпкъ итарихъ тэрэзэу -салыныхыемэт тизэпхыныгъэхэр агъэпытэхэрэп.

Ахэр ыкІи нэмыкІ Іофыгъохэр къыдалъытэхэзэ, адыгэхэмрэ къэзэкъхэмрэ янахыыжъмэ ясоветхэр шІэхэу зэІукІэщтых. Іофхэр зэрэльыкІуатэхэрэм гьэзетеджэхэр щыдгъэгъозэщтых.

13112

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адыряІэ е І имехе а тыных пе є ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкТэ и Комитет Адресыр: ур.Кре-стьянскэр, 236

> Редактор шъхьаІэр ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр АУЛЪЭ Руслъан

Редактор шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІнжь зыхьырэ секретарыр ХЪУРМЭ Хъусен

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр НЭПШІЭКЪУЙ **3ayp**

Редакциер зыдэщы**Гэр:** 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

Зыщыхаутырэр

ПИ №10-3892

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4285 Индексхэр 52161 52162 Зак. 1583

Хэутыным узщыкГэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

В. Лучин Іэгуаор димыдзэу...

«Алания-Д» Владикавказ — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 1:1. Мэкъуогъум и 12-м Владикавказ щызэдешlагъэх.

Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэхэр: Клещенко — 8, «Алания-Д». Лучин — 39, «Зэкъошныгъ».

Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» апэ итхэм дэгъоу адешІэн елъэкІы. Тифутболистхэм Владикавказ текІоныгъэр къыщамыхыыгъэми, яухьазырыныгъэ зэрэхагъахъорэр къагъэшъыпкъэжьыгъ.

Купым хэтхэр зэрешІагъэхэр: «Мэщыкъу» — «Биолог» — 2:1, СКА — «Ангушт» — 3:1, «Динамо» — «Олимпия» — 3:1, «Славянский» — «Таган-рог» — 2:1, «Астрахань» — «Фаюр» — 3:1, «Митос» — «Дагдизель» — 3:2, «Торпедо» — «Ротор» — 2:0, «Энергия» — «Кавказтрансгаз» — 1:0.

ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэ командэхэм нахыбэрэмкІэ яешІэгъухэр 3:1-у аухыгъэх. Мыгъэ «Зэкъошныгъэм» зы ешІэгъум къыкІоцІ къэлапчъэм Іэгуаор гъогогъуищэ зыкІи дидзагъэп. Гъогогъуищэ ешІэгъухэр 2:2-у ыухыгъэх, 1:1-у тІогьогогьо ешІагъ. Аужырэ зэІукІэгъухэм Лучин Вадим къэлапчъэм Іэгуаор ащыдимыдзэу ешІапІэм къызэримык Іыжьырэр тигуапэ. Вадим «Зэкъошныгъэм» мы илъэсым къыщыублагъзу щешІэ. Краснодар краим икомандэхэм ахэтыгъ. Мыекъуапэ икІымэфэ зэнэкъокъухэм ахэлажьэзэ, титренерхэм агу рихьыгъ, «Зэкъошныгъэм» къырагъэблэгъагъ.

Имайкэ N 22-рэ тедзагъэу Адыгеим икомандэ щешІэ.

<u>ЧІыпІэу зыдэщытхэр</u> 1. «Торпедо» — 18

2. «Славянский» — 18 3. «Линамо» — 15

4. «Ротор» — 15

5. «Астрахань» — 14

6. «Алания-Д» — 13 7. «Мэщыкъу» — 12

8. CKA — 12 9. «Энергия» — 12

10. «Митос» — 11

11. «Олимпия» — 10

12. «Таганрог» — 10 13. «Биолог» — 9

14. «Кавказтрансгаз» — 9

15. «Зэкъошныгъ» — 8

16. «Дагдизель» — 7

17. «Фаюр» — 6 18. «Ангушт» — 3.

Мэкъуогъум и 21-м я 9-рэ ешІэгъухэр командэхэм яІэштых. «Зэкъошныгъэр» СКА Ростов-на-Дону тикъалэ щы ук Іэщт.

> НэкІубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.